

Lahja vsak dan, nudi ob nedeljah in praznikih, jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 35.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Jadransko vprašanje.

Orlando razgovor s Clemenceaum.

PARIZ, 5. ponoči. Orlando je imel danes s Clemenceaum razgovor, o katerem se more smatrati, da se je razpravljalo na njem o koristnosti pospešenja rešitve jadranskega vprašanja. Italijansko odposlanstvo je namreč mnenja, da dejstvo, da se ni rešeno to vprašanje, ovira diplomatsko delovanje Italije v važnih odločitvah, ki jih četvorica ukrepa te dni glede nemških protipredlogov. Kajti ker je Italija med onimi vlastmi, ki so neposredno zainteresirane na sklenitvi splošnega miru, za tigar jamstvo se je zavezala, ji zavlačevanje določitve njenega teritorialnega obsega iz javnih razlogov ne dovoljuje one svobode dejanja, ki bi jo morala imeti v tej drugi, najvažnejši fazi splošnih pogajanj. Ni v interesu nobenega zaveznika, da ne bi Italija odločilno in dejanski sodelovala pri ugotavljanju evropskih odnosov. (Corriere della Sera.)

Rešitev — danes?

PARIZ, 5. Danes se je zopet pričela razprava o jadranskem vprašanju. Danes dopoldne je s. Orlando v ministrsko predsedništvo, kjer je imel dolg razgovor s Clemenceaum. Okoli 15 je podal Orlando naslednjo izjavo: »Mislim, da se vprašanje definitivno reši v treh dneh. Vsaj tudi »Liberté« piše: »Nocoj se zdi tendenca dogodkov boljša kot včeraj. Jugoslovanske zahteve se ne morejo vzdržati v celoti. Ker je reško vprašanje že rešeno, se razpravlja sedaj o dalmatinskem vprašanju. Zader se odkaže Italiji, Sibenik Jugoslaviji.« Tako »Liberté«. Lahko pa si je misliti, da ni veliko verjetnosti, da bi se posrečilo sporazum na taki podlagi. Vkljub vsemu pa je treba z zaupanjem pričakovati razvoja dogodkov. (Era Nuova.)

RIM, 6. Rešitev jadranskega vprašanja je sklenjena. Orlando se vrne v Italijo prve dni prihodnjega tedna, da sporoči parlamentu mirovno pogodbo. Zdi se tudi zagotovljeno, da bo ugotovitev odnosov med Italijo in bivšimi avstrijskimi deželami imela prednost pred drugimi pogajanjimi za splošni mir.

Na predvečer rešitve jadranskega vprašanja.

RIM, 6. Zaključna faza pariških razgovorov za končno rešitev jadranskega vprašanja je sedaj uradno odprta. 24 ur sem. Končni izid raznih razgovorov, ki se vrše v francoski prestolnici glede vsega onega, kar se tiče novih meja Italije in uredbe reškega vprašanja, se v uradnih krogi pričakuje od ure do ure. Zagotavlja se, da pred popolnim sporazumom glede italijanskih zahtev pod vrhovni zavezniki svet odgovor na nemške protipredloge.

ZELO VELIKA NEVARNOST.

Pod tem naslovom poročajo tržaški »Eri Nuovi« z Reke z datumom 6. t. m.: »Jugoslovansko časopisje ne komentira več pogajanj o jadranskem vprašanju. To pomenja, da je soglašanje Jugoslovancov s poravnanim predlogom samo figurativno. Značilna v stvari je tudi naslednja vest, posneta iz »Riječ«: »Parlament je sklenil, da se odpelje v Pariz komisija poslancev, ki naj bi vplivali na Francoze in Angleže v prid jugoslovanske rešitve naših meja. Komisija ne odide, ker je dospela od našega odposlanstva brzojavka, ki svetuje, da naj se opusti potovanje parlamentarcev, ker bi le-ti v sedanjem trenutku mogli več škodovati stvari kot pa koristiti.«

Ista »Riječ« javlja tudi, da se je vršil 2. t. m. zvečer ministrski svet, katerega se je udeležil tudi vojvoda Mišić. Ministrski svet se je moral nadaljevati naslednji dan in se je razpravljalo na njem o zelo važnih vprašanjih zunanje politike države SHS. Ali Jugoslovanci so imeli poleg Wilsona prvi Francozov in Angležev te zadnje dni še drugega močnega zaveznika: očitno italijansko časopisje. »Obzor« objavlja na odličnem mestu kratko brzojavko iz Pariza, v katerem pravi, priobčivši nekoliko vrst iz rimske »Epoke«, da Wilson, dasiravno ni izrazil svojega mnenja o »italijanski formuli« za rešitev jadranskega vprašanja, ne govori več o tem, da bi se Reka dala Jugoslaviji. Nato pa priobčijo naslednjo pripombo jugoslovanskega dopisnega urada:

»Pokazali smo, da so italijanski listi, ki so najbližji vladi, poročali, da je italijansko Reke rešeno. To je najboljši dokaz, da ves boj italijanskega časopisja za priklopitev Reke k Italiji, ni bilo nič drugega kot umeten zaodvet.« Z naše strani (dopisnikov) pa pripominjamo, da dokazuje to, kako bi v Rimu morali biti bolj oprezní v načinu »zavijanja praškov.« »Obzor«, neodvisno konservativno glasilo

poroča nato, kaj pišejo francoski in angleški listi o konferenci, in pravi:

»Značilno je, da podrobnejše vesti objavljajo italijanski listi in da po njihovih informacijah dobi veliko več, kot pa bi se dalo misliti po Wilsonovem načrtu in odpornosti jugoslovanskega odposlanstva. In še bolj značilno je dejstvo, da se novi predlogi niso predložili kot italijanska zahteva, temveč kot ponudbe Italiji, za katero se ne ve, ali jih sprejme ali ne. Manje ni mogoče reči o vprašanju, ki razvema Jugoslovane ravnotako kot nas Italijane. Toda oni se zavedajo razlogov, ki gredo preko njihovega prava in neskončno daleč preko njihove zasluge in njihove veljave, hočejo imeti danes zmago, za katero si pridružijo, da jo izpopolnijo v najbližji bodočnosti z ono žilavostjo in silovitostjo, ki jih značujeje, in nočejo z lahkomiselnimi dejanji delati kvara neizpodbitnemu uspehu.«

Tako dopisnik. Kolikor moremo razumeti, vidi dopisnik najhujšo nevarnost za italijansko rešitev reškega in jadranskega vprašanja v dejstvu, da jugoslovansko časopisje molči vkljub temu, da se te dve vprašanji menda ne rešite v njihovem smislu.

»Secolo« o reškem vprašanju.

Pariški dopisnik »Secola«, Mario Borsa, črta sedanjí stadij boja za Reko in naglašja, da ne odgovarja resnici vest, da so Jugoslovanci neodločljivi. Tak pesimizem da je vsaj prenačilen. Tardieujev načrt ni še nikakor odklonjen. Jugoslovanci so stavili le protipredloge. Neka zaupna oseba Wilsonova je zatrnila, da je sporazum je možen. Wilson je izjavil, da se še ni direktno pogajal z Jugoslovanci. Omejiti pa se hoče le na delo prepričavanja in ne pritiska. Sedaj treba čakati na uspehe Wilsonovega dela.

Potem pa ironizuje pariški dopisnik milanskega lista vedenje izvestnega italijanskega časopisja. Poprej so kričali: Ali Reka, ali zapustimo konferenco! »Zapustili smo res konferenco — pravi »Secolo« — in potem... smo se povrnil tja in Reke — nismo dobili! Sedaj začnemo kričati: ali predlog Tardieuja do pičice, ali pa naj se izvede londonski pakt!« — »Toda, uverjeni moremo biti — vzklila milanski list — da nikdar ne izvedemo londonskega pakta! To je orožje, ki ne dela strahu nikomur več!«

Na to bi morali — svetuje »Secolo« — resneje misliti v Italiji. In pomisliti bi morali tudi, da Tardieujev predlog ne pomenja definitivne rešitve. Gre za modus vivendi, za začasno sistemacijo. Med tem se bomo mogli približati Jugoslaviji in se direktno žnjo dogovoriti za prijateljsko revizijo provizoričnih dogovorov, kar bo v interesu obojih. »Ne prenašamo se torej s kako odločitvijo, ki bi mogla biti usodna za oboja naroda. Če sprejmemo tako provizorično rešitev — četudi nezadostno — se rešimo iz prevare, v katero smo se vrgli v Parizu. Moramo preurediti vse naše narodno življenje. Italija je imela že dve možnosti: eno v aprilu, eno v novembru 1918. Izgubila je obe. Sedaj se ji nudi tretja možnost... Če bi Italija izpremenila svojo politiko, bi odvrnila od sebe vsak sum pri novih državah, nastalih iz stare monarhije. Če bi pokazala, da je prijateljska in da simpatizira, bi zadobila dragoceno pozicijo. Zadočila bi na drugi obali Jadrana veliko več in realneje koristi, nego so tiste prividne, ki naj bi se jim sedaj odrekli...!

Jugoslovanske grožnje.

RIM, 7. »Tribuna« piše: Z ozirom na jugoslovanske protipredloge glede jadranskega vprašanja pišejo sušiske »Primorske Novine«, da bi ti protipredlogi morali predstavljati maksimum jugoslovanskih koncesij: »Če se ne zadovolji našim upravičenim zahtevam, se Jugoslovanci podvrže vsemu kot nasilju, toda pripravljala si bo polje za osvelo.« Isti list omenja rešitev, kakor jo napoveduje italijansko časopisje, in pravi: »Naš narod ne sme za vse žrtve, ki jih je doprinesel, sprejeti mirne duše take rešitve, pač pa mora biti pripravljen, da junaki umre, namesto da bi sprejel ponižujočo in sramovito rešitev.« — »Tribuna« dostavlja: »Kakor se vidi, dosega drznost jugoslovanskih zahtev meje sarkazma in smešnosti.«

Mirovna konferenca.

Pogodba z Nemčijo se izpremenila?

PARIZ, 5. Svet četvorice je nadaljeval s splošnim proučevanjem nemških protipredlogov, dočim so kompetentne komisije izvedencev proučevale

lila veliko ogrinjalo od črnega nojevega perja. Poslušala je vzdihovanje glasovitega »sieder-sängerja« ter malo zamišljala. Svetloba sijajne dvorane je prodrla skozi zastore lože in se ji je komaj dotikala roke — dočim so bile zlate kite in pikantne črte profila obkrožene od svetleje črte.

Marko je gledal preko njenih ramen, ali ni poslušal. Dihal je vonj omanne žene... Lepo, ali preveč umetno — je rekla po malem presledku. — Ljubezna mora imeti tudi v glasbi nekaj od svoje naravne iskrenosti.

Vi sodite kot ženska, gospa, a ne kot umetnica... To je vse isto.

Včasih... Verujte mi: vedno! — Vsaka ženska igra v gotovem času nekoliko naučeno vlogo...

Nocoj se igrate vi z aksijami (nacijski) — je rekel grof Marko, zroč vanjo s prodirajočim pogledom. Nasmehnila se je malo, ali odvrnila je oko od mladeniča.

Moj Bog! — jutraj ste dokazovali, da ni izjem in da poznate vse ženske; pa večer pravi jaz, da vsaka ženska v gotovem času po-

stanja komedijantica, pa mi ne verujete... Kaj ste torej vi moški?!

Večna igračka v vaših rokah. Nehajte, grof! Poznava se čete dvanajst ur... Kdo bi rekel to!... je pretrgal Marko po tihem kakor da govori sam sebi.

Ni odgovorila takoj, marveč je, kazaje držeštno sliko Ehnine Mignon, rekla polglasno: Poslušajte, kaj pravi pesem:

Kennst du das Land... Obmolnila sta oba. V velikanski dvorani je postala popolna tišina. S hitrim pogledom je Branski preletel iz zakotja poznani mu sijajni prizor, pak je — ozrši se za hip na vrste parketa in fotelejev — poslušal sprev Mignone.

Bosonoga in razpuščenih las, v raztrgani obleki, majhna in črna — pravi Goethejev uзор — je stala sredi velikega odra dunajske Mignon-Ehnova. Strune so zazvenele na harfah, in njen glas, čist, tužen, je zapel pesem hrepenenja. Oko, izgubljeno v daljino, kakor da gleda tam — tam za gorami in dolinami blesteči odsev morja, kakor da ji vetrič donša daljni vonj pomaranč. Ali, ko je klik hrepenenja brizgnil iz ust deteta:

»dabin, dabin!...«

tedaj je šlo preko vsega geldališča tiho šumenje kot košnja ganotja... in iz očesa neznanke se je izpustila na lahko solza po licu.

Mladenič je ni opazil — bil je izgubljen v globoko čustvovanje. Ta pesem ga je klicala k materi — tam doli... kjer cveto pomaranče...

Divno! — je šepnila Rose Mery, otrši si s hitro kretnjo sledi solze.

Pesem sanj, hrepenenje po idealu! — se je pošalil Branski, kakor da noče izdati svojega ganotja.

Ali nimate nikogar tam doli? — ga je vprašala naglo in ostro.

Mladenič se je vtopil v njen pogled od dna sivih oči, pak je mirno rekel:

Imam... mater!

Pogled, v katerem je bila morda še sled solze, se je zagledal presenečeno v tega človeka, ki tu govori o materi.

Ali nimate nocoj nikakega opravila v Operi? — ga je vprašala kasneje skoro malomarno.

Nikakega, gospa — je odvrnil Branski začuden.

General Segré v Celovcu.

BASEL, 6. Iz Grada javljajo: Iz Celovca je prišla vest, da je dospel tjakaj general Segré, načelnik italijanske komisije za premirje na Dunaju. Spremlja ga šest častnikov in 40 vajakov. Pozdravil ga je dr. Lemisch kot vzpostavitelja reda. Dva italijanska častnika, spremljana od avstrijskih častnikov, sta se odpeljala nato v Kranjsko goru.

JUGOSLOVANI ZASEDLI CELOVEC

LJUBLJANA, 6. Uradno se poroča: Ker zastopniki koroskih Nemcev niso pristali na jugoslovanske premirne pogoje, so jugoslovanske čete iznova začele prodirati ter so danes popoldne ob 3 zasedle Celovec brez boja.

»dabin, dabin!...«

tedaj je šlo preko vsega geldališča tiho šumenje kot košnja ganotja... in iz očesa neznanke se je izpustila na lahko solza po licu.

Mladenič je ni opazil — bil je izgubljen v globoko čustvovanje. Ta pesem ga je klicala k materi — tam doli... kjer cveto pomaranče...

Divno! — je šepnila Rose Mery, otrši si s hitro kretnjo sledi solze.

Pesem sanj, hrepenenje po idealu! — se je pošalil Branski, kakor da noče izdati svojega ganotja.

Ali nimate nikogar tam doli? — ga je vprašala naglo in ostro.

Mladenič se je vtopil v njen pogled od dna sivih oči, pak je mirno rekel:

Imam... mater!

Pogled, v katerem je bila morda še sled solze, se je zagledal presenečeno v tega človeka, ki tu govori o materi.

Ali nimate nocoj nikakega opravila v Operi? — ga je vprašala kasneje skoro malomarno.

Nikakega, gospa — je odvrnil Branski začuden.

je, da se izognejo mučna razočaranja francoskih in angleških parlamentarnih krogov, ki bi videli da se skupna nemška odškodnina zmanjša na svoto, mnogo nižjo, nego so jo predvidevali; na ta način pa se bo Nemčija smatrala odgovorna za vse provzročene škodo, in dva meseca po podpisu miru se bo komisija manj protivila, ker se bo to smatralo za naravno posledico položaja, v katerem se bo takrat nahajala Nemčija.

Drugi vzrok je ta-le: če se sedaj določi nemški dolg, se bi moral še pred podpisom miru razdeliti med zaveznike. To je bilo vedno košljivo vprašanje, ki se je venomer odlagalo, da ne nastanejo med zavezniški spori, ki bi jih sovražniki lahko izkoristili.

Četvorica zasliši velikega vezirja.

PARIZ, 6. Svet četvorice je sporočil velikemu vezirju, da ga hoče — soglasno z njegovo željo — zaslišati, ali ne kot pooblaščenca Turčije, ampak le kot neko vrst priče.

Mandat za Anatolijo dobi Italija.

RIM, 7. Administrativni mandat za Anatolijo dobi Italija. Anatolska enotnost bo pod zaščito sultanove vlade. Mogoče, da se mandat razdeli med dve državi, toda ena teh držav bo gotovo Italija.

Brockdorff odšel v Versailles.

VERSAILLES, Grof Brockdorff-Rantzau in finančni delegat Melchior sta snoči imela dolgo sejo z nemško delegacijo in sta ob 9'30 odpotovala. Brockdorff se povrne v Versailles bržkone v nedeljo.

Rennerja pričakujejo danes v St. Germain.

PARIZ, 7. V St. Germainu pričakujejo, da pride kancelar Renner danes.

Iz Jugoslavije.

Jugoslovanska ocniziva.

BASEL, 6. Iz Celovca javljajo: Jugoslovanci so napredovali minule srede do Krke. Naše čete smo umeknili po noči na zapad Celovca, da se prepreči brezkoristni boji pred vrati mesta, ki bi le škodovali prebivalstvu. Mesto je popolnoma mirno.

»Srbska nasilstva na Koroskem«.

Bolonjskemu »Resto del Carlinio« poročajo 6. t. m. s Trbiža: Položaj na Koroskem ni postal neprilicav tako pomirljiv, kakor bi se dalo presenetati po najnovejših vesteh. Ententna komisija se nahaja sedaj pred dovršenimi dejanjimi generala Smiljanica, poveljnika srbsko-jugoslovanskih čet. Leta izjavlja, da je zaradi težkega poraza Nemških Avstrijev njihovo poveljništvo zaprosilo za premirje in poslalo odposlanca k predstavljam v svrhu pogajanj s srbskim poveljnikom. Le-to je zahtevalo razorožitev nemških čet in nemoten vstop Srbov v Celovec, odkoder je prebivalstvo pobegnilo preko Stajerske v Gradec.

Po tem pobežu Nemcev in če se jim ne olajša in zagisura vrnitev ter če ostane koroska prestolnica zasedena po Srbi, se vprašuje, kakšne veljave more biti ljudsko glasovanje. Koroska je takorekoč v rokah neslavnih zmagovalcev: in igra, kakor so jo zaigrali Srbi in Jugoslovanci s svojimi potezami, je žalostna igra, ker se zakrknava s posredovanjem komisij, ki ne morejo in nimajo volje, prisiliti generala Smiljanica, da bi se umeknil preko Koroske ali Karavank, kjer je njegovo mesto.

»Temps«, ki napoveduje mejo od Rožeka do Bukovja, to se pravi črto od juga proti severu, katere prezevala celovsko kotlino in izroča Jugoslovancem železniške črte in Celovec sam, dokazuje kar najjasneje, kakšne namene ima ententa in kak nalog ima — ne komisija, izvenzmi — upamo — generala Segréja, zastopnika italijanskih koristi. Ni pa gotovo, da imajo italijanski odposlanci v Parizu jasne pojme o tem položaju, in to se more tu opaziti v obilni meri, ker smo tu na kraju dejstev.

Iz vseh po srbskih četah zasedenih krajev se poroča o nasilstvih, plenitvah in razdejanjih. Porušene so bile tudi železniške stavbe, kakor je bilo v srbskih namenih. Koroska je v stanju razdejanja.

General Segré v Celovcu.

BASEL, 6. Iz Grada javljajo: Iz Celovca je prišla vest, da je dospel tjakaj general Segré, načelnik italijanske komisije za premirje na Dunaju. Spremlja ga šest častnikov in 40 vajakov. Pozdravil ga je dr. Lemisch kot vzpostavitelja reda. Dva italijanska častnika, spremljana od avstrijskih častnikov, sta se odpeljala nato v Kranjsko goru.

JUGOSLOVANI ZASEDLI CELOVEC

LJUBLJANA, 6. Uradno se poroča: Ker zastopniki koroskih Nemcev niso pristali na jugoslovanske premirne pogoje, so jugoslovanske čete iznova začele prodirati ter so danes popoldne ob 3 zasedle Celovec brez boja.

NA KOROSKEM AVTONOMNA DRŽAVA?

PARIZ, 6. ponoči. Danes popoldne se je sestala pod predsedstvom Andreja Tardieuja komisija za jugoslovanske stvari, da bi razpravljala o vprašanju celovske kotline. — »Temps« razlaga stvar tako-le: »Kakor je znano, gre za dravsko dolino od Beljaka do Spodnjega Dravograda. Glede na prebivalstvo se to ozemlje deli v dva dela, ki se ločita precej jasno. V severozapadnem delu, ki objema tudi mesto Celovec, prebiva 40 do 50 tisoč Nemcev in okoli 12 tisoč Slovencev, dočim pa v drugem delu prebiva 60 do 80 tisoč Slovencev napram nemškemu prebivalstvu, katerega je po raznih statistikah 5000 do 25.000. Amerikanski tehniki so sestavili predlog, po katerem naj bi prvi del pripadel Avstriji drugi pa Jugoslaviji, pri čemer naj bi se dovolilo prebivalstvu, da se tekom treh mesecev izreče o tem ukrepu. Zdi se pa, da je četvorica za rešitev, ki naj bi iz cele kotline napravila avtonomno pokrajino s krajevno vlado. (Corriere della Sera.)

Mednarodna misija na Črnogori. - Pripoznanje jugoslovanske države.

LONDON, 6. V spodnji zbornici je eden poslancev vprašal državnega tajnika za zunanje stvari, je li bila v zadnjem času poslana na Črnogoro mednarodna misija, kake da so bile informacije in katera oblast da se je poslala? Hramsworth je odgovoril, ali naj se res v zadnjem času odšla na Črnogoro neka misija, da nabere informacije o sedanjih odnosih v tej deželi, ter je pridal, da se črnogorska vlada ni povprašala glede sestave te komisije, ker ni nič oporekala v tem pogledu.

Eden poslancev je vprašal državnega tajnika za zunanje stvari, je li angleška vlada oficijelno priznala kraljestvo Hrvatov, Srbov in Slovencev, in ali so se pri tem zaščitile pravice Črnogorcev, da sami odločijo, ali naj se priključijo k novemu kraljestvu ali ne. Hramsworth je na prvi del vprašanja odgovoril pritrdjevalno, drugi del pa da proučuje mirovna konferenca.

Ententni gospodarski načrti v Jugoslaviji.

RIM, 7. »Tribuna« poroča: Srbski in hrvatski listi ne prestanjo javljati o prodiranju zavezniških in ameriških gospodarskih načrtov v Jugoslaviji, iz katere so Italijani popolnoma izključeni. Belgrajski »Trgovinski Glasnik« piše: »V svrhu pospeševanja trgovine med Francosko ter Hrvatsko in Slavonijo je francoska vlada ustanovila trgovinski urad. Ta urad bo oskrbeval izvoz in uvoz za te dve deželi. Za sedaj se more izvažati iz Hrvatske in Slavonije na Francosko naslednje blago: prašiči, prekajeno meso, mast, kože, kožušina, svinice, med, posušene češnje in les. Francoska bo uvažala: vino, žganje, dragocenosti, ure, toaletne potrebščine, svileno, tkanine itd. — »Jutranji List« poroča iz Belgrade: »Zaradi pomankanja sirovin, zaradi velikih proizvodnih stroškov in močne ameriške, angleške in francoske konkurence se italijanska tkaninska industrija nahaja v težki krizi, tako da se pričakuje polom nekaterih velikih podjetij te stroke. Italijani skušajo sedaj uvažati v našo državo kolikor le mogoče tkanin. Zato je v interesu naših trgovcev in kupovalcev, da počakajo z nakupovanjem takega blaga, ker je v kratkem pričakovati znatnega znižanja cen, poleg tega pa nam nalaga tudi domoljubna dolžnost, da bojkotiramo italijansko blago.« — »Tribuna« pripominja: Tako govore in delajo oni Srbi, katerim je Italija nudila bratsko pomoč v času obupa, in oni Hrvatje in Slovenci, ki so se borili proti nam in avstrijskim vrstah in smo jih porazili mi. Danes so zastopani v Parizu med zmagovalci in se drznejo spravljati v slab glas našo industrijo in proglašati bojkot Italije. Doklej?«

IZ FRANCIJE.

Priznanje Kotčakove vlade.

PARIZ, 7. Iz Omskega poročajo: Zastopnik francoske vlade je danes izročil admiralu Kotčaku zavezniško noto s pogoji priznanja Kotčaka za načelnika ruske vlade. Kotčak je izročil svoj odgovor, ki se pošlje brzojavno v Pariz.

IZ ANGLIJE.

Brazilski predsednik Pessoa v Londonu.

LONDON, 7. Kralj in kraljica sta priredila obed v čast predsednika brazilske republike, Pessoa. Kolikor kralji toliko predsednik sta izražala up, da bo zveza med dvema državama, sklopljena v vojni, še bolj učvrstila medsebojne vezi v miru, v skupnem delovanju Anglije in Brazila.

Afganistan bojišč.

LONDON, 6. Neko službeno poročilo o bojih na afganistanskem bojišču pravi: Dne 2. t. m. smo zavzeli sovražne postojanke, severozapadno od Thala. General Kadir Jav, poveljnik afganistan-

Ali bi šli z menoj poprej, nego zvrši dejanje? ... Čula sem tisto, o čemer sem že davno sanjala — me Mignonino pesem, odpevava od Ehnove...

Gospa, jaz sem svobodna — in presrečna, da vam morem biti na roko...

Ni vedel, kaj je govoril, od iznenadne radosti. Njo spremljati po dunajskih ulicah... Zagnivši je rame s svilenom mantiljo, ki je visela v kotu, sta odšla poprej, nego je končalo prvo dejanje. Kraj vestibula je zagledal grupo znancev, ki so ga gledali začudeno... Ponudil ji je roko.

Sprejemam — je odgovorila, oprijemši se ga na lahko, pak je nadaljevala z brezbrzišnim strahom: Pod pogojem, da me izpustite, ko naju ne bo nikdo več opazoval...

Krasni par je odšel po sijajnih stopnicah ter prešel špalir radovednežev. Vsi so pozdravili, toda niso sneli »monoclova«...

Sum občudovanja je prodril do Marka, a nekdo je zaklical glasno, da je čula tudi ona:

Njegova sestra bol... Nasmehnila sta se in, stopivši izpred arkada obmolnila. — Mesec je svetil na nebu. Mo-

PODLISTEK

Rose Mery.

Ivo Vojnović. — Prevedel M. C.—

Ne vsi — je odgovorila, obrnivši obraz proti njemu. — Mari mislite, da ne poznam Dunaja?...

Ahl — torej je tudi vas zajel v svoje mreže...

Ni to privkrat... a ne bo tudi zadnji. Ali... grof, pozabila sem vprašati vas, kako vam je šel v tek jutranji izprehod... Pri tem se je naslonila v foteljo lože in ga pogledala velikim pogledom.

Seznani sem se z vami — in to je dovolj — je odgovoril mladenič, zagledavši se v beli vrat, ki se je kazal iz črnih čipk.

Zal mi je, da ste ne nepozabno poznastvo napravili v nesrečnem času... Držala sem Zolo v roki... Zdi se mi, da sva govorila... Quelle betisset!... Ali poslušajte, Walter peva...

Naslonivši glavo na roko, je z drugo razkri-

skoti čet, je prošil, po emigriranjem mogoče, naj se sovražnosti ustavi. Določili smo rok, tokom katerega morajo emigrirane osebe izprazniti britanske ozemlje.

Na poti k veliki reformi ustave.

LONDON, 7. Dolna zbornica je sprejela s 187 proti 34 glasovom resolucijo, ki jo predloži vladni. V tej resoluciji se zahteva, naj se imenuje parlamentarna komisija, ki bo proučevala zakonski načrt za ustanovitve nekoliko lokalnih parlamentov, podrejenih dolni zbornici.

V Angliji se je razpravljalo že četrta stoletja o ideji, da se razbremeni državni parlament, ki ima veliko legislativnega dela, a administracijo lokalnih interesov v raznih kraljevih zvezah, toda doslej ni še odobrila te ideje. Komisarji vladne stranke, Agitacija irskih nacionalistov v zvezi s tem, ki je velika doprinesla k spremembi konservativcev, ki začenjajo pripoznavati, da bi ustanovitve sistema federalne vlade pomagala razrešiti kočljivo vprašanje vprašanja ter bi dovolila nacionalistom in usterkarnemu protestantskemu prebivalstvu neko vrsto avtonomije, ki bi zadovoljila želje zmernih irskih elementov, a bi ne užljala glavni očiščeni in gospodarskih interesov Velike Britanije.

Rešitev irskega vprašanja bi pa bila samo sporeden rezultat predložene ustavne reforme; glavni cilj reforme bi bil ta, da prevzamemo trije podrejeni parlamenti, angleški, škotski in irski, legislativno in administrativno delo čisto lokalne važnosti, ki vrnemo dolni zbornici največ časa in jo odli za zapuščila velika vprašanja notranje in zunanje politike.

Vsed omage je postal ta problem zelo mučen, ker se sedaj razširi državna odgovornost na Malo Azijo, na Palestino in Afriko. Razna tega bodo imele liberalne tendence, ki vodijo politiko britanske vlade v Indiji ali v državnih dominih, za posledico različne reforme vladnih metod in kolonialne politike, in o teh reformah bo dolna zbornica obširno diskutirala.

Angleška politika v Rusiji.

LONDON, 6. Dolna zbornica. Pred binokularnimi prazniki so se vladni predložili razna vprašanja glede konference in angleške politike v Rusiji. Churchill je izjavil, da je zbornica lahko prepričana, da britanski delegati na mirovni konferenci delajo vse mogoče, da pride do trajnega miru. Protestiral je potem proti tistim, ki pretiravajo važnost angleške ekspedicije v Rusiji, pri kateri sedaj sodelujejo angleške čete. Pripomni je, da se operacije že približujejo svojemu koncu, in da v Sibiriji niso angleške čete sploh v stiku s boljševiki. Pomoč Anglije admiralu Kolčaku je omejena na pošiljanje municije. Angleška tozadnja akcija da je upravičena. »Pomagali smo,« je rekel Churchill, »povzdigniti Kolčakovo vlado, da zaprečimo poplavljenju Rusije po Nemcih, a sedaj, ko smo zmagali, ne smemo te vlade zapustiti.« Nato je Churchill govoril o britanskim izgubah v Rusiji ter je izjavil, da so izgube zadnjih mesecev zrastle na 294 milj. »Absurdno je govoriti o operacijah velikih stila,« je izjavil, »to so bili politične operacije.« Churchill je zaključil, da delajo zavezniški v Rusiji popolnoma samostojno.

IZ AMERIKE.

Organizacija atentatov.

WASHINGTON, 7. Raziskovanja po raznih mestih in kraljih, kjer so se izvršili atentati, so dokazala, da so vsi atentati enotno organizirani. Dosej se se ni posrečilo aretirati voditelje teh komplotov.

IZ NEMCIJE.

Levin bi bil morda penzioniran, če bi bil še živ ...

BASEL, 7. Iz Berlina poročajo: »Berliner Zeitung« piše, da je večeraj ministrski predsednik Schellernem prošil bavarskega ministrskega predsednika Hofmanna, naj odloži izvršitev Levinovo smrtno kazni, dokler se ne pogovorita oba ministra. Bavarski ministrski predsednik pa ni mogel ustiniti njegove prošnje, ker je bil Levin v tem času že — usmrtjen ...

Nemška narodna skupščina proti podpisu mirovnih pogojev.

BASEL, 7. Poročajo iz Berlina: Listi poročajo, da so pristali sredine v narodni skupščini zavzele večeraj stališče glede mirovnega vprašanja. Ministr Erzbeger je natančno poročal o sedanjem položaju. Bodoča seja bo 10. t. m. Tudi pristali nemške narodne stranke zavračajo entente mirovne pogoje, ter zahtevajo naj narodna skupščina zavrne ne samo entente predloge, temveč tudi protipredloge nemške vlade, češ, da so leti nesprejemljivi in nezdružljivi z bodočnostjo in čestjo nemškega naroda. Priklonitev Nemške Avstrije k Nemčiji se mora urediti izključno le v pogajanjih med tema dvema vladama.

Nemška narodna skupščina sklicana za 12. t. m.

BASEL, 7. Iz Berlina poročajo: Fehrenbach, predsednik narodne skupščine, je pozval člane skupščine na sestanek v Weimar, ki se bo vršil dne 12. t. m.

Podpis mirovnih pogojev je odvisen od entente.

CURIH, 7. Poročajo z Berlina: Minister za kolonije, Dellbrück, je izjavil zastopnikom nemškega tiska v Versailles, da je vprašanje podpisa mirovnih pogojev odvisno od entente. Ne kabinet, ne pooblaščenec, ne narodna skupščina niso sklenili, ali naj Nemčija podpisuje, ali pa ne; izjavili so se samo prot ententnim pogojem. Minister Dellbrück smatra, da je edina pot, ki vodi k sporazumu ta, da ententa pristane na ustmena pogajanja.

IZ OGRSKE.

Proglasitev boljševikov republike na Slovaškem?

CURIH, 6. »Frankfurter Zeitung« poroča, da so mesta na severnem Ogrskem proglasila boljševiško republiko slovaško.

drina je bila prozorna in čista kot kristal — temno-modra v višini, na robu pa zastrta s srebrnim odsvetom. Nebo se je, podobno kupoli od malhita, razgrinjalo nad črni ogromni strehami. Tam gori so se stresale v modrih zvezde, kakor da vetrič igra z njihovo svetlobo, doli so plinove svetilke širile pomarančaste žarke v temno daljino. Pred Opero in po vsem Ringu so letale še kočije; njihove svetilke so se križale kot kresnice. Zrak je bil hladen. — Hladen vetrič se je zavijal okoli ulic, se poigraval s plameni plina, ter je, poln šuma in hrupa, hitel izpod drevoredov ter v nevidne vrtove. Prizor tajinstvenega nemira.

Glejte, kako mirno je nebo — je izpregovorila Rose Mery, stopivši iz temne arkade. — Kot morje! ...

Mogla bi sesti v čoln in odploviti tja — kjer pomaranče cveto ... je rekel Marko bolj potoho.

Bog vedi, ali bi našla tisto, po čemer hrepeni Mignon! Sicer pa — zdi se mi, da naju je mesec zaklel. — Na to pa je, hkratu, obrnili se do Marka, vprašala: — A sedaj? ... Kam poj-

IZ ČESKO - SLOVAŠKE REPUBLIKE.

Vojaška diktatura na Slovaškem.

BASEL, 6. Iz Požuna javljajo: Na podlagi pooblastila ministra za Slovaško je bila proglasena vojaška diktatura z ozirom na vojaške operacije.

Nemška Češka proti priklonitvi k Českoslovaški.

BASEL, 7. Z Dunaja poročajo: Veliko nemško-čeških mest in občin je prišlo do protestne manifestacije proti priklonitvi k Českoslovaški.

IZ RUSIJE.

Boji na finski meji.

LONDON, 6. Reuterjeva agencija javlja iz Helsingforsa: »Generalni štab poroča: Sinoči ob 10 je neka boljševiška sprednja straža od ruske strani meje začela iznenada streljati proti finskim črtam. Finska sprednja straža je odgovorila, porabivši mitraljeze in po pol uri se je začela bitka na vsaj strani. Streljanje je ponehalo ob 4 zjutraj. Boljševiki niso nikakor poizkušali, da bi prekorčili mejo.

Nadaljnji boji v Finskem zalivu.

STOCKHOLM, 6. Iz Helsingforsa javljajo: Med pomorskimi silami angleškimi in ruskimi sta se vršila dva boja. Prvi v nedeljo popoldne pri Bicconko med štirimi ruskimi in dvema angleškima ladnjama. Drugi ob 5 popoldne v zalivu Finskega med šestimi ruskimi in nepoznanim številu angleških ladij.

Car živi, preobčlen v meniha?

RIM, 6. Neki urednik »Epoke« pripoveduje o pogovoru s princem Felixkom Zubovom, ki je ubil Rasputina. »Govorile so se mnoge laži in netočnice,« je rekel princ. Edino to vam zagotavljam: ni me na to sklonila kakšna osebna mržnja, ali pa revolucionaren namen. Hoteli smo rešiti carja iz mreže tistega človeka, čeravno smo znali, da bo on uporabil proti nam vso strogo zakona. Toda hoteli smo ga rešiti za dobrobit naše države. Potankost, ki so se razširile o tem činu, so fantastične. Jaz prihajam iz Maltie. Na nekem ameriškem parniku sem odšel iz Krima ter sem bil v Maltie. Potoval sem z materjo carice ter sem bil v Maltie ogle, imam vzrokov da mislim, da car, carica in vsa carska družina še živi in da le na varnem. Spuščen se k večjim potankostim: družina, ki so se, po čitanih od angleškega vlada, ustanovila v Rusiji, da rešijo stare aristokratske družine, so prisloščili na pomoč carjevi družini, in Nikolaj II. živi bržkone še sedaj, preobčlen v meniha in skrit v kakem samotnem samostanu na Krimu.

Z druge strani se zopet vest, da car še živi, demantira. Sedaj se nahajajo v Rimu petrogradski župan Gregorij Schneider, bivši industrijski minister kirske republike Rast, neki Botkin, čigar starejši brat je bil osebni carjev zdravnik in je živel s carjevo družino do konca, ter drugi. »Epoca« je vseh vprašala, pa je dobila te odgovore: »Krimski monaširi so zelo redki in število tam prebivajočih menihov zelo majhno, posebno odake je izbruhnila revolucija. Nikoli se nikakor ne bi mogel skrivati med njimi, ker je preveč znan. Sedaj so vsi krimski samostani, ki so v boljševiških rokah zaprti, a menihi deloma poubili, a deloma raztreseni, medtem ko so boljševiki strogo preloščili, da določijo vsakemu identiteto. Če bi se car nahajal med njimi, bi ga bili gotovo spoznali. Tudi ni mogoče, da se car nahaja v Sibiriji, ker je Sibirija pod Kolčakovim vladom in bi ta gotovo kaj o tem vedel. Ni dvoma! Boljševiki so ubili njega in njegovo družino in tudi Bolševcega brata. Znano so vse podrobnosti o umoru. Umor se je izvršil na povleki komisarja Jakobeleva, ki oddelek rečevojske je bil pod poveljstvom nekega Beloborodova. Med tistimi, ki so jih umorili, se je nahajal en Rus, Beloborodov, dva Lotvanci in enalet Zidov. Tudi Maksim Gorki, sedenji narodni komisar, je izjavil pred kratkim v pogovoru z nekimi petrogradskimi židujci: »Na želost je smrt carske družine neoporečno dejstvo. Smatram ta dogodek za zelo tragičen za rusko revolucijo. Bila je to neoprostljiva politična napaka in brezskriten ter škodljiv zločin.«

Zveza sovjetskih republik.

CURIH, 6. V Petrogradu se je sestel osrednji izvrševalni odbor ruskih sovjetrov. Sodelovali so tudi zastopniki ukrajinske, letonske, estonske in beloruske sovjetske republike. Poročevalci, Kamienov, je izjavil, da sovjetska Rusija, navzlic ogrožanju sovražnikov ruske revolucije, ki ji pripisujejo osvobodilne namene v škodo drugih narodov, da Rusija ostane zvesta načelu samoodločbe in neodvisnosti bližnjih sovjetskih republik. Rusija sovjetska vlada pa smatra, ravno radi obrambe neodvisnosti in svobode delavskih mas proti »beli vojski«, ki jo pomaga ententa, da je potrebna s temi republikami zveza, ki so jo predložile ukrajinska, letonska, litvinska in beloruska sovjetska republika.

V istem smislu je govoril tudi Rakowsky, v ime ukrajinske sovjetske vlade. Izvrševalni odbor je na to sklenil resolucijo, v kateri se izjavlja da je za obrambo delavcev in kmetov potrebna vojaška zveza sovjetskih republik, z enotno organizacijo železnice, financ, gospodarskih svetov in delavskih komisarjev. V to svrhu je bila imenovana posebna komisija, ki se bo pogajala z vladama

IZ ITALIJE.

Otvoritev italijanske zbornice.

RIM, 7. »Il Giornale d'Italia« poroča: Javljalo se je, da se parlament skliče na 18. t. m. Dosej se še ni določilo nič. V pristojnih krogih menijo, da dan sklicanja obeh zbornic določi ministrski predsednik Orlando, ko se vrne v Rim ali ko bo mogel določiti, kdaj se vrne. Vse vesti o sklicanju parlamenta so torej brez vsake podlage. Ministrski predsednik se bo udeleževal parlamentarnega dela, ki ne bo moglo biti kratko. Parlament se skliče, da sprejme začasni proračun. Ministrski predsednik poda važne politične izjave. Možnost

deva? Vetrč se je poigraval z nje črno opravo in s perjem, ki se ji je vilo okoli glave. V očeh, v porogljivi omamni črti nje rdečih ustnic, v zvoku tiste zapeljive besede, ki jo je mogla samo majniška noč izustiti in čuti — je bilo nekaj novega, drzovitega. Marko se je zdrnil nahoč. Zdela se mu je, kakor da je nekdo vrzel kamen v tisti kristalni svod in da ga je razbil. Plamen strasti je zadušil zvok razsute gramoz; in približal se ji je, da ji šepne: ... Rose!

Ako vam ni zoprno — je rekla čudovita žena brezbržno, a hitro — pojdiva po Ringu! ... Ugodno je, ako se z znanci izgubljaš v tuje mesto ... Marko ni rekel nič in se je napotil poleg nje molče. Diven je prizor Ringa, ko je morje luči pregnalo temo, ko veseli vrvež kočij in ljudstva hiti po širokem drevoredu; ali, na daleč ga ni sličnega prizora, ko mesečina, prelivajoč svojo modrikasto svetlobo, meče v zarumne mestne razsvetljave svoj zelenkasti odsev, ko se veličavne palače potapljuje v mesečino, dočim jim podnožje žari v plamenu ognja. Tako je bilo onega večera. — Kakor da je svečanost spomladi. Vse je žarilo in sijalo —

da bi zbornici bili sklicani, da bi tekot tega zasiedanja razpravljali in odobrili mirovne predlomme, je v celoti izključeno. Neodvnljive potrebe časa ne dovoljujejo, da bi se udeležilo, kar je gotovo bil namen vlade.

Grške zasedbe v Mali Aziji.

ATENE, 7. Orki so zasedli Alivaki. Turki so pred umikom zažgali mestne vojašnice. Turki so v boju z Orki imeli 4 mrtvece. Turki so umaknili svojo zasedbeno črto med Theiro in Kassivo, ki se nahaja okoli 50 km severovzhodno od Smirne.

Konec Evrope.

(Dopis.)

Potek mirovnih pogajanj v Parizu in vse, kar se je ond v tem času sklenilo in ukrenilo, povzroča motrilcu političnih in socialnih razmer Evrope zelo resne skrbi. Takozvani mir, ki ga mislijo naložiti Nemčiji, tisto sukanje in premikanje dežel in narodov, ki ga izvršujejo na zeleni mizi; zveza narodov, čigar gonilna moč naj bi ne bilo ljudstvo, temveč prah ministrskih pisarn; razorožba, obenem pa vojaške konvencije, vse to priča, da iz Versailles ne bo zabučalo oznanjenje nove dobe. Dušno in socialno ravnanje človeštva, veliki mir in vesplošna prostost — stvari, ki jih izčrpana in razorana civilizacija potrebuje, če naj zbere zopet svoje sile — vse to kaže, da ne bo prišlo od ondot.

Kaj potem? V čigar prilog bo, če se izdelajo v Parizu dokumenti, obojeni že pri svoji izvršitvi v arhiv? Ali bo svet v tem trenutku obstal? Bo najkorenitejša izmed vseh socialnih revolucij zgodovine, ki je logično morala biti spojena z največjo izmed vojsk povestnice, ustavila svoj korak?

Vse, kar se je v Parizu do današnjega dne sklenilo in storilo, spada v svojem bistvu v načrt in podpira načrt, ki si ga je postavil Nikolaj Lenin pri določitvi svoje zunanje politike. Zunanja politika pa je zanj, za Trockega in za vse njune pristaje žarišče in jedro vsega njihovega političnega mišljenja in prizadevanja. Moč, ki stoji za ruskim boljševizmom in določa njegova smer, ve, kaj hoče in ima navado, hoteti v svojo silo svojega značaja. Njegova politika je načelna in dosledna in stoji vsled tega v kričeem nasprotju z načelom, nasproti: polno politiko eporazuma. Tu enotnost v vsaki težnji in končnem namenu, tam razdrapanost in zmes vseh mogočih političnih pravcev.

Politika ruskim boljševikom zasleduje nadzrške cilje. Rusija je le podstavek, le izhodišče za gibanje, ki ga širijo proti zapadu. Njihov cilj ni mir Rusiji, temveč propast kapitalizmu vsega sveta. Zato je Lenin nasprotnik miru sporazuma in je za nadaljevanje vojske. Čim dalje traja namreč vojska, tem ugodnejši postaja teren za prevrat v posameznih državah. On je nasproten, da bi se razmere v Nemčiji utrdele, in bi se v novo ustanovljenih državah započelo redno državno življenje. Čim večja je socialna zmeda, tem lažje se morejo razviti boljševiške težnje in tem preje se spremene te države v njegove zavezničke, ki naj mu pomagajo zanesti revolucijo na zapad. Iz teh razlogov je za to, da zviša sporazum svoje zahteve proti Nemčiji do največje mere; bil bi zadovoljen, da bi se terjatve do te države izsilile s kruto silo.

Krakovidna politika sporazuma je najboljši pospeševatelj njegovih namenov in ciljev. Clemenceau s svojo politiko maščevanja in aneksije je politik po Leninovem okusu. Nasprotnikov, ki so v resnici izvrševalci njegovega zunanje-političnega programa, si on na vso moč želi. Takih je v Parizu zelo dosti.

Da so njegovi računi pravilni, pričajo razmere na Ogrskem, kjer je dosegel nedvomno svoj prvi veliki uspeh v zunanji politiki. Njegov pozdrav ogrski sovjetski ljudovladi priča, da si drži svoj mednarodni cilj dosledno in ne prestopa pred očmi. Razvoj političnih razmer v Nemčiji, ki se bo pod pritiskom Clemenceaujevih mirovnih pogojev zelo močno pospešil, kaže, da zori Leninu drugi, to-pot odločilni, lahko rečemo usodopolni uspeh v mednarodni politiki. Če so že dogodki na Ogrskem utrdili njegov ugled in okrepili zaupanje v dalekovidnost njegovih načrtov, bo zmagal njegovih načrtov v Nemčiji pokazala, da je on sploh edini dalekovidni politik med politiko našega časa. Blok, ki ga hoče zvariti, je meč, s katerim namerja razklati imperializem in kapitalizem sveta.

In vendar so vsi ti velikopotezni z materializmom in z zanikanjem vsake ljubezni. Njegova zmagla bi pomenjala smrt in uničenje vsem, ki niso pripadniki njegovega razreda in njegovih naziranj. Njegova zmagla bi bila smrt demokraciji in državljanski svobodi.

Da se to prepreči in reši Evropa pred zmešnjavo, se mora organizirati masa ljudstva brez oziroma na Pariz v vseh deželah sveta. V kaosu se bo razodelo, če je naša velika dedščina princip reda in ljubezni in če je to, v kar verujemo, res kaipot, sreda in popek zemlje, človeštvu srce in njega ravnatelj.

ves Dunaj se je kopal v luči in majniškem vetriču.

Ali ste čuli pozdrav pohajkovalcev? — je rekel Marko, idoč poleg nje v zaostalem vrzeli. Mislijo, da ste mi sestra! ...

Čudno! — je odgovorila Roze, ne da bi ga pogledala ... Sestra! ... Mislite-li, da je kaj lepšega, nego bratska ljubezen? ...

Je!

Vem, kaj hočete reči — ga je prekinila zlovoljno ter hitela po trotorju. — Zjutraj sem vas našla na klopi ... a na večer imate že primernih fraz ...

Oprostite ... jaz sem našel vas ... Bilo kakor bilo. — Jaz vem samo, da ste grof Branski — a vi, da sem Rose Mery ...

Mari ni to dovolj?

Da — je nadaljevala s čudnim pogledom od strani. Na srečo niti jaz ne vem več od vsega imena, a niti vi ... A vendar, našla sva se in razumeva se.

Marko je poslušal začuden in občudovaje.

Razumeva se, ker sva mlada in odločna — je odgovoril čudni ženi, presenečen, da v tajinstveni lepoti pomladne noči ne prihaja niti

Nove smeri v Franciji.

Pariz, 20. majnika 1919.

Naše oči so se dni uprte v glavno mesto Francije, od koder se z napetostjo pričakuje glas pravice. Vsi čutimo strahovito težo usodopolnega trenutka. Ali potek konference se zakriva v skrivnostno megle sinajske gore, zatojer rajši obrnem svoje misli na druge reči. V Francijo so uprte naše oči. Poleg konference je še tu marsikaj drugega, kar utegne za nas biti poučno in koristno, naj že mogolci mirovne konference potegnjejo naše meje tako ali tako.

Vsa skrb v Franciji je sedaj uprta v eden cilj: zaceliti strašne rane, ki jih je vseskala vojna, dati pogoj za novo življenje in zagurati Francijo pred sličnimi katastrofami.

Predvsem se od vseh strani priporoča: Zdržiti in osredotočiti moči, nikogar izključevati in omejevali, ki hoče resno delati za povzdigo Francije.

Strastni politični boji so zadnja desetletja pretresali francosko državo, zlasti je globoko posegel v dušo francoskega naroda protivrski boj. Sedaj se od najrazličnejših strani priporoča zblizanje, prizanesljivost, koncilijantnost. Med raznimi stavovi in sloji, zlasti med delodajalci in delavci naj nastopijo prijateljski, bratski odnosi. Tujec, ki si v Franciji predstavlja ideal demokratizma, je čudno iznuden, ko se na svoje oči prepriča, kolik je tu razpad med delavcem in meščanom. Bogati aristokratski buržoazija gleda z nekim prezirom na proletarce, kakor nekaj stari Horac. Koncilijantnost med različnimi strankami se že kaže na različne načine. Predvsem v časopisju. Kadarkoli so si stranke med seboj nasprotno v časopisju, se ne kaže veliko to kontrast, zlasti sedaj ne. Če čitaš različne liste, niti ne opaziš lahko, katero stranko za pravo list zastopa. Tu ni polemike z drugimi listi, in raznih dopisov z malenkostnimi napadi na razne osebe, tu se ne otika za skandali v nasprotni stranki. V tem oziru se mora naše časopisje temeljito izpremeniti. Skrbeti bolj za pozitivno vsebino. Lahko je znanstvi kak članek ali dopis in »zdelati« sebi neljube osebe, ali komu to koristi? Kako prazno in malenkostno je to, če človek nekoliko let pozneje vzame tak časopis v roke ter v zgodovinski perspektivi gleda na stvar, radi katere se je dotični pisec svoj čas razvnel.

Najlepši izraz je ta duh koncilijantnosti in zblizevanja na Francoskem dobil v slavnosti seji »akademije neumrlih« dne 10. aprila t. l. Ta dan je bil slovesno vpeljan nov član akademije, znameniti zgodovinar francoski, duhovnik in rektor katoliškega inštituta v Parizu, Alfred Baudrillard. Po starem običaju je novi član govoril v počast svojemu predniku na akademski stolici, znamenitemu sociologu de Munu. Baudrillard ni nič zavijal, marveč je pred odličnim zborom jasno in prostodušno razvil de Munovo stališče. Visoki učenjaki vsakovrstnega mišljenja so ne samo mirno in z zanimanjem poslušali njegovega sodruga v lučevskem talarju, marveč direktor akademije, Marcel Prévost, je v svojem odgovoru poveljeval zasluge predavateljeve za znanost, cerkev in domovino, hvalil njegovo doslednost in korektnost v cerkvenopolitičnih vprašanjih. Dotelekn se je velikega boja ob priliki ločitve cerkve od države ter dostavil: »A tukaj ni prostor in sedaj ni več časa, muditi se pri zgodovini teh težkih ur. Strašna poizkušnja, iz katere je Francija izšla zmaglena in povečana, e zblizala nasprotno stranke. Mi vsi smo tekli v roki na pomoč naši ogroženi materi ... Prihodnost po vojni naj bo vredna velike vojne. Večne principe, ki so pomogli našemu orožju do zmage, bomo presadili v svoje življenje, v svoje postave. Svoboda v pouku, svoboda v združevanju, svoboda pri delu, svoboda pri študiju, svoboda pri produkciji, svoboda tudi v molitvi ... Pozabimo velikodušno zablode gole politike, katero je itak že obsidila božja sodba svetovne vojne ... Izprajši vsak svojo vest in s iskreno dušo, brez srda korakajmo naprej, izmirjemo Francozi, brez srda, nasproti miru, ki je ljubljen ljudem dobre volje.«

Tako se misli in govori sedaj v veliki Franciji. Povzpni smo se tudi mi Jugoslavlani iz malenkostnih preprirov na neko višje, velikodušno stališče.

Francozi ne mrzijo duhovnikov v svoji družbi, pripoznavajo velikansko kulturno, moralno, socialno vrednost duhovniškega delovanja, in nasprotno se francoski duhovnik ne odteguje skupnemu delu, ker tam sodelujejo tudi močje drugačnega mišljenja. Ni treba utajiti svojih principov, nasprotno, odkrito zastopaj vsak svoje stališče brez skopisšenja in hinavstva, toda to bodi vedno oprlo na stvarne razloge, ne strasti in predsodke, spoštuj drug drugega in se varuj sirovega blatenja, ki škoduje eni in drugi strani.

Strankarstvo nam absorbira preveč duševnih in gnotnih moči. Koliko energije mišljenja in volje, koliko zlatega časa, koliko denarja se potroši za hipne strankarske zadeve!

Koliko hvalnežnega in plodovitega dela čaka

ena beseda ljubezni iz njenega prepolnega srca.

Ne bova se laskala — je odvrnila Rose Mery z veselim nasmehom — ali, imava nekaj srodnega ... Znava molčati, kjer bi mogla beseda vse skaltiti!

Veje črni debel na nekem tistem trgu so susede temno na prozornem nebu. Mesec je plaval nad palačami ter prodiral v dolgi belih trkah v črne čipe grmovja.

To je slast življenja ... je govoril mladenič bolj potihlo z drhtečim glasom, a hitelo je po mesecu in vetru. Živjeti v enem trenutku srečo vsega življenja! ... Včeraj nisva bilaf ... Danes živim, ker ... sem videl tebe! ...

Te zadnje besede je čula sama ona. Lastavice so spale — a mesec, širok, blede, čuden, je bdel nad naravo. — Zvezde so utonile v morju modre svetlobe. In vetrič je komaj žuborel. Samo od neke od daleč je prihajal zvok orkestra. Z zadnjim dihom vetra je šla po vzduhu melodija valčka »Mithenblüthen«. Bilo je nekaj čarobnega, ko si slusal omamni let harmonije, ki se je razlegala v mesečini daleč, strastna, tužna in razkošna kot tista beseda, ki je prebudila odmev omamljivega plesa.

v področju idealnega in praktičnega znanstva! Naše kmetijstvo je treba dvigniti, industrijo rešiti tujega kapitala in jo izpopolniti, naši zemlji je treba izvesti njene zakritke sile in zaklade. Preprežite naše dežele z mrežami železnice in žic električnih tokov, nobena verska dogma nam tu ne stoji na poti, nasprotno, zapisanost stoji: podvržite si zemljo! Francozi zahtevajo prenosno pouka in vzgoje; veronauka v teh solah že doslej ni bilo. In vendar Francozi niso zadovoljni s sedanjim šolom. Zlasti nasvetujejo splošno uvedbo tehnične in strokovnega pouka. Znanstvo in organizacija in se postavitva v službo dežele, ne samo posameznikov. Delavstvo se naj zavaruje proti izkoriščanju in se mu zagotovi dostojna eksistenca. Vsakomur naj bo odprta pot, da zavzame pozicijo, primerno svoji zaslugi in svojemu delu. Vrstu se naj da popolna prostost.

Na podlagi izkušenj, pridobljenih v svetovni vojni, kličejo razumni mošje najrazličnejših struj: obnoviti in dvigniti je treba moralno ljudstvo S tem v zvezi je treba zažrtovati tri požasti: nesramno, npravnost žaleče berilo; alkoholizem in spolno razbrzdanoč, ki ima za posledico uprav fatalno padanje porodov.

Krčenje moralnega reda nosi s seboj velikansko socialno in zgodovinsko odgovornost. Izvrnost pa ni mogoča brez teoretičnega in metafizičnega ozadja. Moč ljudstva ne obstoja samo v polnih žitnicah in v arzenalih, ampak v naravni čistosti; ljudstvu morajo svetiti zvezde idealnih dobrin in svetlinj.

Rivet, odgovornec pariskoga lista »Temps«, je v prvih mesecih našega novega četrtnega življenja potoval po Jugoslaviji. O Slovencih piše (Chez les Slaves libérés. En Yougoslavie) jako laskavo, dasi je njegov list nam nasproten. Francozu je pa kot naš karakteristika padlo v oči to, da se vsa naša življenja v mestih osredotočuje — v kavarnah. Moč bi se moral dostaviti in v krčmah.

To pa ni častno za nas. Ze rajni dr. Krek je večkrat šibal naše kavarniško in krčmarsko političnarstvo. Proč s tem! Pohajanje krčem in kavarn naj se po mestih nadomesti s klubi in društvi, kjer se čita, poje, predava, tudi igra, pa brez opojne pijače, s športnimi društvi, izleti.

Vedno bolj se v Franciji oglašajo tudi glasovi: država bodi nad strankami! Kako je tam, kjer se država istoveti s kako stranko, smo čutili v Avstriji. S tem se navadno redi klik

Učnega drama je "Kroginja od Tribala". Vsega spisal je spisal nad 20 let.

Spisal je tudi zelo veliko humoresk, ki so bila deloma v strahu zvevkil v Zagrebu ter mnogo drugih spisov. Če uvidimo vse to, moramo samo obdobje njegove velike delavnosti in plodovitosti. Upamo, da ga nadležje tudi pri nas spoznamo kot humorista in dramatika bolje, nego smo ga poznali prej.

Žrtvama maja 1918.

Vi ste poginili na stratišču. Osmi žrtva častnih, koje ne morete u usuparatorstvo, jugoslavenskoj svojoj duši da trpe pir Habsburga i da skratkreni ruka gledaju podlačka zvrststva Beča i Pešte. Osmi života pade na krivničku špasku komandu.

Bilo je jednog prolijetnog popodneva kad Vas je sunce pratilo na zadnji Vaš počinak. Kad Vas izvedoše iz zatvora, kojeg je stražio lik germanca i glumca Josefa II. u sredini naše Radgona. Vi izadjoste zvezanih ruku i svijetla lica. U proljeće Vašeg života podjoste, da na suncu Vesne položite svoje glave na ruglo carskog okaljanoj "Schönbrunn" a na diku Vašeg roda i pokoljenja. Vi neznatni infanteristi cesarskih "zibunundnajcigera". Vi sitni, nepoznati, obični vojnici "Brotsacka" sa kojima je Habsburg žeo slavu koje se vuku od vremena Zrinjskih do Brusilova.

Vi prostaci — Vi velikani! —

Vi ste znali, da idete u smrt, da Vam je to Vaš zadnji hod, pa Vi ste ipak tim zadnjim stajalištem Vašeg kriznog puta pošli vedre duše i sa pjesmom zvučnom ispod Triglava. Lijepa slovenska duša, puna zvršenja i savdaha! Niste nikoga svoga uz sebe imali! Vaše majke i sestre ni slutile niju da idete na stratište. One su sanjale o Vašem povratku ili kako će Vam okititi klobuke rožmarinom as strahom u srcu čekajući kada ćete im javiti, da opet morate ići u frontu. A Vi ste šli u smrt! Pratile su Vas jedino hrvatski i slovenski topli pogledi i gorki uzdasi naših. Pratile Vas je nebo i priroda koja se je budila za našu slobodu. Pratile su Vas lastavice zvrgele kao Vi, najveštavajući Vam, da nam donose naše proljeće, naš novi život. Mi smo Vam mnogo, mnogo toga ovaj put kazali, mi smo kričali i bjesnili — niko nas nije čuo — sve je bilo bez riječi! Ali Vi ste nas razumeli i još ljepše ste pjevali o rožmarinu i rožmarinu. Radgona je bila na nogama. Fili-sterska, podla, crnožuta lica "Radkarsburga" razvratila su oči i pjenila od bijesa i miline gledajući kao Slaven hrabro umire i da umire. Oni su čekali čas kada ćete pasti na koljena i vapiti za milost — da Vam oni onda neronski agrée palac — a Vi ste gori junaci ponosna čela, svijesni Vašeg rodoljublja — lagano stupali kroz spaljiv zmijskih njihovih očiju. Malo mi je bilo slovenske krvi prolijene po Karpata, oni su sami htjeli vidjeti, oni sami, svojim vlastitim očima kako padaju Slaveni! I vidjeli su! U Vašim se očima vidio odsjev naše skore pobjede i Vi ste u ime njezino išli da svršite svoj mladi život kod kuće na stratištu!

Na bedemu Radgona zaustavite Vas i povežite Vam oči crnim maramicama. Za Vas je prestao u tome momentu bitisati ovaj svijet. Jednog po jednog su Vas vodili uz zid, da Vam prostrijele Vaša junačka prsa i čela. Vi ste to sa mirom, udivljenja vrijednog preživjeli i Vaša tijela su jedno za drugim padala mrtva. Bez straha, bez muke, bez riječi! "Boj se onog, ko je viko, bez golema mrjeti jada". — Sa tim ste pokazali crnožutom izmetu, kako se mre kad se zna zašto. Vaš smrtni mir bio je za "Radkarsburga" smrtni strah. Vaša pjesma daleka i silna bila je za švabe "marche funebres". Mjesto da nadju naslade gledajući Vas kako umirete, našli su očaj svoje skore budućnosti, našli su da je istinito ono čega su se bojali. Kad su Vas pratili na stratište, pratili su sami sebe u drugi svijet. Vi ste utrali put Jugoslaviji, a oni su se Vaših stopa plašili kao kaveži. A ti zadnji junače, koji si gledao i čuo kako Ti Tvoje drugove pogubljavaju. Ti si zadnji kleknuo i u zadnjem si trenutku života svoga, prije nego što će Ti olovo rastrgati srce, kliknuo si da se zaorilo: "Živio Slovenec i Hrvat!"

Zar je to božan od dvočlavor orla? Zar je to smrtni strah? Tebe je Učka rodila i bio si, tvoj kao onaj istarski naš kamen koji Te je odgojio. Ti si znao, i vidio si u viziji nas braću sjedinjene u našoj oslobođenoj Radgoni. Zadnji Tvoj pozdrav bio je Tvojom rodu, Tvojim braći za koju si živio i za koju si na tvoj okrutan način morao da dadeš svoj život. Tvoj usklik je bio bodež u srce Habsburga i navještenje novog vremena, boljeg protičenog zraka.

Palo je osam glava. Osam se je tijela jedno za drugim trzalo i za uvijek umirilo. Osam je nedužnih žrtava ležalo na onom prahu, po kojem su za života stupali u boj ili su u predvečerje koje ljetne noći uz pjesmu sanjali o povratku k svojim domovima.

Radgona gdje bismo Mura nepikuje doline naše Tagone tamo leži osam nevinih žrtava koje bijahu sigurni vijesnici naše skore slobode. Kratko su vremena počivali u tuđini, sada im naše ruže cvatu na njihovom vječnom domu.

već. Bilo mu je, kakor da mu ona izginja u daljavo, vedno manja, vedno nepoznana.

Približal je njeno roko do usnen. Torej, sestra... grem!

Marko! — je vskliknula, priviše se k njemu drhteć, kakor da hoće zaklicati nekaj, kar je on pridržal u grlu.

Na svidenju — je rekel zamolkto ter je zapustil samo, obsevano od mesečine. Ni je pogledal, in ni se okrenil, da bi videl, kam izgine tanka, črna silhueta tujinke. V ušesih mu je šumela kri ob susnenju vejevja. — Za hip se mu je zdelo, da čuje v daljini odmev pridušnega ženskega smeha, kot nekak odziv sniva-johih grlic. — Napel je ušesa bolje — vse je molčalo. Na belem pesku so nihale črne sence tresočega se listja, a po nebu so tiho letale kresnice in zvezde.

Repot daljne kočije, ki je morda vozila neznanke, se je izgubil v umirajoči šum zaspalnega velenesta.

Dunaj je začel malo po malo umolati. Mesece se je dvignil v prozorne valne. Na širokem obrazu nebesnega strarja je lebdelo kot posmeh velikega čuda, kakor da ni v dunajskih

Doči će im njihove "punčke" i položiti im "šopeke" čistog mirisavog cvijeća sa njihovih brda i poljana.

Počivajte u miru Vi nemirne slavenske duše koji ste godinama nosile u sebi čemer tudnjačkog bremena, počivajte u miru i znajte da se Vašim putevima sada ori pjesma Slobode. Počivajte u miru Vi besmrtni pjevači dekleta i roža.

Življa aprovizacijske komisije

za teden od 9. do 14. junija 1919.

Kruh: normalni odmere 30 dkg. za delavce pri težkih delih 15 dkg. več. po 48 lir. stotnik kg. Odmerek 30 dkg po 18 lirnih stotnik, hlebec 600 gramov po 32 lir. stotnik, hlebec 300 gramov po 20 lir. stotnik.

Koruzna moka: pol kg po 70 lirnih stotnik kg. Testenine: 50 dkg po 130 ital. lir kg. Riž: 30 dkg po 115 ital. lir kg. Grah: 30 dkg po 104 ital. lir kg. Leča: 30 dkg po 2 — ital. lir kg.

Jajca: kolikor se hoče po 40 stotnik kos. Kava: 10 dkg po 10 lir kg. Sladkor: 15 dkg po 470 lir kg. Ciklorija: 30 dkg po 2 lir kg. Ekstrakt holandske kave marka Italia: 1 zavoj (60 gramov) na osebo po 50 stotnik zavoj. Cisto oljčno olje 20 cl po 560 lir liter. Mast: 15 dkg po 840 lir kg.

Salmon: v posodah po okoli pol kg po 4 lire posoda.

Milo: 1 kos navadnega kuhinjskega mila (10 dkg) po 20 lir. stotnik kos.

Jezli: V skatljah po 45 dkg po 4 lire skatlja.

Caj: Največ 10 dkg po 1280 lir kg.

Zivila ki se razdelje posestnikom kuhinjskih in ubožniških izkaznic: sladkor, kava, ciklorija, ekstrakt holandske kave marka Italia in mlo.

Kondenzirano mleko, sladkor: 1 posodica za vsa ki odmerek živilske izkaznice in sicer: prvotnosti sladko kondenzirano mleko (marka Mercurio in marka Nutrice) po 290 lir posodica, a sladko kondenzirano mleko (marka Italia) po 250 lir posoda.

Lepilivo pecivo, sladni biškoti, pšenični ali rižev zdrob: Proti preščenju štev. IX. na rumenih otroških izkaznicah za kond. mleko in proti preščenju št. V. na sivih izkaznicah za kond. mleko za starce se dabi na zahtovo, z ozirom na množino blaga, ki se nahaja v skladišču: ali 1 zavoj (250 gr.) lepilnega peciva po 60 lir. stotnik kg, ali 1 zavoj sladnih biškovtov po 85 lir. stot. ali 250 g riževnega zdroba po 58 lir. stot. kg, ali pa 250 g riževnega zdroba po 80 lir. stot. zavoj.

V ribji tržnici: Namočena polenovka po 360 lir kg. Nasoljene prvotne velike sardele po 16 lir. stotnik ena. Nasoljene majhne sardele po 8 lir. stotnik ena.

V ponedeljek, 9. junija bodo prodajale apro. komisije odprte samo od 7. 12.

Domache vesti.

Našim čitateljem! Jutri, binkoštni ponedeljek, naš list ne izide. Pojutrišnjem, v torek, izide list redno.

Slovenska mešna šola v Rožanu se zopet odprla pouku prihodnji torek 10. junija. Starši, ki imate otroke doma, vpišite jih takoj danes ali v ponedeljek. — Šolsko vodstvo.

Zaščitnikom našega ženstva. Prejeli smo: Koliko se danes govori in piše o ženskem vprašanju, koliko priščenih — besed, ki ovajajo vročo ljubezen zlasti do našega poselitva. Neštevilno rok se giblje in — piše! Jaz bi sodil, da je preveč! Vsekakor pa je že dovolj besed. Čas je, da bi sledila dejanja! Kajti to, kar se piše — pa naj bo še tako lepo povedano, naj prihaja tudi iz globin srca, naj se tako utemeljeno — je vendar le pripravljalno delo. Resnično delo pa še ni. Besede nas ne približajo cilju. To dosežemo le dejanja. Propagatorice našega ženskega vprašanja naj se že enkrat lotijo dela za organizacijo: razumno, smoteno in v resnici koristno. Če hočejo res povzdigniti ta važni sloj naroda: materialno, kulturno in socialno. Pri tem naj ne pozabljajo, da treba hkrati vzgajati razum in srce! Nikakor ne potrebujemo boljševiških služkinj, ampak poselitve, ki si bo v svesti svojega človeškega dostojanstva in pravice, ki jih to dostojanstvo daje, in pa svojih dolžnosti. Se

spomladnih nočeh nikdar videl tako — čudnega para.

IV.

Po onem nočnem sestanku se je Marko odločil, da preneha s borbo, o kateri je slutil, da bo dolga in nevarna. Vendar se mu ni dalo, da bi pretrgal nevarno zvezo z nepoznanko — a to je bila ljubovalnost človeška, ki ga je privlekla prevarila takozvana bistroumnost. Ko se je v oni noči vračal po polpraznih dunajskih ulicah, bil je omamljen in vznešen. Mesto da bi bil doživel navadno ljubavno epizodo dunajškega somrak, je odkril le nevidnega metulja, ki se je igral s plamenom, ne da bi se mu bile začigale peroti. Ali, prišel je čas, ko se je prehodni entuzijazem mladeniča ohladil. Sanje so pomotile fantastično sliko črne lepote, ki je z nasmehom v očeh metala Branskemu v obraz svoj nerazumljivi — ne! Mesto zanosa ga je objel srd. Silajna pisaničica tiste posladne noči se je pretvorila v sivo, nenaravno zmes, kakor da je gledal pred seboj scenerijo brez razsvetljave in brez iluzije. Jezil se je na svojo nepredvidnost, z še bolj ga je morila negotovost in neka neizrečena slutnja, da se je Rose Merysti je potemnel zenico grofa Branskega. Videl

enkrat pravim: besed je dovolj — govorenih in pisanih — pridejo naj dejanja!

Tržaški otroci za prehrano po Hrvatsko. Odpor za stradaljo deca bo ukrenil vse potrebno, da se omogoči tem otrokom povratek v domači kraj. Vseh tega pozivlja one starše, ki imajo otroke na Hrvatskem, naj se gotovo zglašajo na on št. 1. Porodni odbora. 2. Volitve. 3. Slačnost. K obitni udeležbi vabi odbor.

Godbeno društvo pri Sv. Jakobu priredi danes zabavno veseliko pri Sv. M. Mar. Spodnji, pri g. Milavcu št. 92. Začetek ob 4 popoldne. Na sporedu je godba, šaljiva tombola, šaljiva pošta. Vstopnina 50 vinarjev. Po končanem sporedu prost zabava.

Slovensko gledališče. Sinoci zelo dobro uspela Anton Wildgansova drama "Uboštvo" se noči ob 8 uprizori drugič in zadnjič. Danes popoldne ob treh je zadnja predstava "Desetega brata" z g. Skrbinskom v naslovni ulozi. Jutri v ponedeljek sta dve predstavi. Popokan ob 3 se uprizori še enkrat za okolišane tudi zelo dobro uspela I. Cankarjeva drama "Hlapci", zvečer ob 8 je sploh zadnja predstava. Vpizori se šestič I. Cankarjeva drama "Kralj na Betanovci" v prid Cankarjevega spomenika. Z ozirom na to je pričakovati z gotovostjo, da bo občinstvo za zadnji večer napolnilo gledališče do zadnjega kotička, da počasti tako našega in obenem jugoslovanskega največjega pisatelja, ki smo ga v njegovih dramatičnih delih ravno letos imeli prliko dobro spoznati. Vstopnina je z ozirom na značaj predstave povišana.

Preplačila oziroma denarni darovi za Cankarjev spomenik se bodo pri blagajni hvalačno sprejemali in zabilježili. Priporočamo vsakomur, da si preiskrbi vstopnico še tekom današnjega in jutrišnjega dneva, da ne bo jutri zvečer pri blagajni prevlekle gneče. — Obenem se ob priliki te zadnje predstave poslovi od našega občinstva ravatelj g. Milan Skrbinec.

Marija dom. Jutri ob 5 pop. se ponovi "Mati svetega veselja".

Organizacija oskrbnih vojniških sirot za Trst in okolice. Prejeli smo: Dne 17. majnika št. 1 se je vršil občni zbor slovenskega oddelka Organizacije oskrbnih vojniških sirot v društvenih prostorih ul. Sanit. št. 24 ob obitni udeležbi članice. Predsednica g. Antonija dr. Slavkova je pozdravila zborovke in se toplo zahvalila vsem oskrbnicam in svetovalcem za potrpežljivo delovanje v korist ubogih sirot in vdov padlih vojakov ter vsem članom in dobrotnikom za redno gmošno in moralno podpiranje društva. Podala je obširno poročilo o društvenem delovanju sedanjem in preteklem letu, iz katerega je razvidno, da je društvo vršilo svojo mislo, kolikor mu je bilo v moči in kolikor so dovoljevala gmošna sredstva. Težko je bilo delovati, posebno v zadnjih mesecih, ko so se slučajni smrti in bolezni množili v pretresujočo brzino in se ni mogla odrediti pomoč ter je društvo pomagalo po svojih skromnih močeh z denarnimi podporami in tolažilnimi besedami. Apelirala je na vse oskrbnice, naj s podvojeno močjo delujejo tudi nadalje v korist naših zapuščenih sirot. V prvi vrsti je treba začeti z izterjanjem letnine vseh udov in pridobivati kolikor moreče drugih. Poleg tega je naša potreba marljivosti agitacije za prirejanje raznih vesellic na korist naših sirot in tudi nabiranje potom okrožnic. Zaključila je tako: Zdržimo se in delujmo tako, pa dosežemo svoj cilj. Iz poročila tajnice g. Milice dr. Abramove izhaja, da je odbor dosegel svoji tralugi, kolikor mu je bilo v moči, in dosegel lepe uspehe s sodelovanjem oskrbnic, katero so se splošno z veliko vrenno zavzemale za svoje varovavke in se trudile pomagati njim in njihovim materam z nasveti in dejanji ter so izposlovale od organizacije zanje podporo v naravi in v denarju. Odbor se je redno sestajal in je imel v zadnji poslovni dobi 19 sej. Reševale so se prošnje vseh vrst, tičeče se podpiranja sirot v gmošnem in moralnem oziru. Sirote so prejemale od organizacije oblačila, obuvila in denarne podpore. Imele so v slučaju bolezni brezplačno zdravniško in brezplačno zdravila. Društvo je po možnosti izposlovalo sirotam službe, izdajalo se su vdomam potrdila o smrti moža, oziro. o pogrešanju, katere so jim služila za nakazilo vojaške podpore itd. Tako po svoji ustanovitvi je slovenski oddelak prejel od okrajne poslovalnice znesek K 5000 v svrhu razdeljevanja podpor. Da se tim več denarja steče v društveno blaginjo, je odbor razpisal na razne strani okrožnice, ter se je tem polom nabrala precejšnja sva. Razprodajati se so tudi znaki. Vsem darovateljem iskrena zahvala! Posebno zahvalo izreka odbor sledečim darovateljem: g. Ivki Mihelič za velikkodšen dar K 1000, kot ustanovno članarino, g. Matildi Rovinski, Trst, Ljudmil Hribar, Opčine, Zupanstvo Podgrad (Istra), Ante Bogdanović, Trst in zavarovalnici Rijnione Adriatica, Dunaj, za znesko po 200 (kot dosmrtno članarino) ter vsem drugim darovateljem za zneske po 100 K, 50 K, 30 K, 25 K, 20 K in 10 K. Nadalje izhaja iz poročila, da je pri Organizaciji vpisanih 1337 dečkov in deklic, pripadajočih 476 družinam. Število oskrbnic pa znaša 114. Društvo je skrbelo tudi za telesno in duševno krepilo sirot. Meseca julija 1. je društvo posredovalo, da je odšlo na lotočensko letovišče 16 dečkov in deklic slovenske narodnosti v krasno Svico. Otroci so se povrnili dobro rejeni in zdravi. Meseca julija istega leta je društvo poslalo na 24-dnevno letovišče v Ankarano 55 dečkov in deklic slovenske narodnosti in meseca septembra na drugo skupino 40 otrok. Otroci so se povrnili pokrepčani. Iz poročila izhaja nadalje, da se odbor pri-

napoznana ženska — pošalila in — maščevala. V tem stanju nemira in zlovolje je sklenil pozabiti ta dogodek, ki se mu je sedaj zdel nenaraven in smešen. — "Hotela me je prevariti — naj me torej čaka" — tako je govorilo otroško kljubovanje v srcu grofa Marka. V vrvežu tolikih nasprotujočih se čustev je zmagal značaj mladeniča. Raje bodi smešen, nego da bi se izaneveril svoji besedi! — to je rekel in odšel na dogovorjeni sestanek v "Volks-garten".

Čudno in neugodno mu je bilo okoli srca. Boril se je s spomini kratkega, ali nepozabnega poznanstva; z neko grenko naslodo si je klical v spomin vsako potezo izginjlih slik.

In prišel je pred gm zamišljen in tužen; na obrazu so se mu čitale misli, ko so si sledile hitre in nestalne kot oblaki na gladki površini vode. Hotel je že oditi nevidno — da opusti polje, na katerem se je boril z neenakim orožjem — ali v bližini se je oglasil vesel zvonek glas — v bližini iz gostega grma: Dobro jutro, grof Marko!

V trenutku je sedel poleg nje in plamen strasti je potemnel zenico grofa Branskega. Videl

jo je kot prvega jutra — omanno in nerazumljivo. Vsako obotavljanje, vsak dvom je izginil pred to belo sfigo. Lokavi posmeh, ki je igral okolo ust Rose Mery, je izginil, a sivo vlažno oko je zrl izpod trepalnic v čudni, globlji svetlobi.

Nifi z eno besedo nista omenjala ne Marko ne ona, kar se je dogodilo prejšnjega večera. — Čim dalje sta govorila, tem bolj se jima je dozdevalo, da se oddaljajeta drug od drugega. Kakor da v jutranji megli izginjajo vezi novega poznanstva in večerajnje ljubavne omame. Njiju pogledi so bili mirnejši, svetlejši, v tem svežem zakotju.

— Hvala ti, da si prišel! — je rekla, ponudivši mu roko prisrčno. — Mladenič se je zdrnil nehoté pred tisto kratko, zapeljivo besedo: til Rok! ste se stisnili krepko.

In od onega dne sta si bila — prijatelja! Dal v najožjem, najlepšem smislu besede. Polnih osem dni sta se nahajala po raznih bajnih dunajskih parkih. Ona je nabirala cvetje in mu je sedaj pa sedaj pripovedovala svoje potniške črtice iz Nemčije in Rusije, pustivši na strani vse, kar se je tikalo nje. Večkrat sta se

na vozu vozila v bližnjo dunajsko okolico in sta tam — drug poleg drugega, v hladu lipe ali hrasta — govorila o vsem, kar sta pomlad vzbudila v mladi duši. Sanjala sta oba — beč.

Včasih je zadržel njegov glas in pogled se je uprl v njene zelenkaste oči; tedaj je beseda izumrla na njegovih ustnih in oba sta se zagledala v "krasno modro Donavo", ki je mirno tekla niz ravnice. Zahod solca je poigral na reče v zrcalu tihe reke, nad katero so letale lastavice kot črne muhe. Kaj sta mislila v tej čarobni tišini? — Čvrstane čturkov je spremenjalo to kratko opazovanje.

Večer ju je zalotil na polju — a, ko sta se vračala v mesto, je Dunaj plamtel kot tiste nepozabne noči. Kraj "stadtparka" sta stopila iz kočije — pak sta odhitela vsak na svojo stran po bučnih in razsvetljenih ulicah. — Marko je užival v tem nenavadnem prijateljstvu ves čas rafinirane novosti, a še bolj je... dihaj iz polnih prs nenasiitni opojni vzduh ljubavi. Da, ljubezni, kajti vse, kar je njegov um, njegovo srce mislilo in zaželelo poleg neznanke, vsaka in najneznatnejša beseda, ki jo je srkal iz njenih usten: vse to je bilo glas, odsev plamen

insečno zahvaljuje časopisom in posebno "Edinosti", ki so rade volje pričevale družbenosti. Gu. tajnica je zaljublila: Končan to kratko poročilo v nadi, da bo slovensko občinstvo se nadalje podpiralo to prekorsitno društvo, da bo zamogo se nadalje uspešno delovati v korist bečne mladine! — la poročila gospodarice g. Albine Mamin izhaja da je društvo prejelo od okrajne poslovalnice 6 kosov blaga za doške oblike, 15 m istega blaga, 103 deških oblik, 300 dekliških oblik in 543 parov čevljev (coketi). Od 3. julija 1918 do 17. majnika 1919 je društvo izročilo sirotam 332 dekliških in dekliških oblik, 514 parov čevljev (coketi), 6 kosov blaga ins 15 m istega blaga. — Iz poročila društvenega blaginjaka z. Frana Rusa izhaja za razdobje od 3. junija 1918 do 17. majnika 1919 sledeči promet: Skupni prejemki znašajo: od prežidja okrajne poslovalnice K 5000 — za članarino in darila K 4904'65, za prodane znake K 522'—, za prodane oblike K 252'—, obresti od hranilne knjižice K 75'56; skupaj prejemki K 10754'21. Skupni izdatki: denarne podpore sirotam in vdovam K 10124'05, razni stroški K 294'61, stanje vložne knjižice K 335'55; skupni izdatki K 10754'21. V donatnih podporah se je izplačalo: 1 družini po K 10'—, 2 družinam po K 20'—, 6 družinam po K 25'—, 51 družinam po K 30'—, 1 družini po K 35'—, 1 družini po K 37'50, 25 družinam po K 40'—, 53 družinam po K 50'—, 1 družini po K 60'—, 1 družini po K 62'50, 3 družinam po K 70'—, 1 družini po K 75'—, 16 družinam po K 80'—, 1 družini po K 90'—, 10 družinam po K 100'—, 8 družinam po K 130'—, 4 družinam po K 140'—, 1 družini po K 160'—, 1 družini po K 180'— — Občni zbor je soglasno sklenil, da bo društvo nadaljevalo svoje delovanje, ki se je izkazalo tako uspešno in potrebno za uboge vojniške sirote. A našemu občinstvu je v dolžnost, da podpira to prekorsitno društvo!

Drzni tatovi. Včeraj so prišli nekateri tatovi z vozom pred Barbaninilevo skladišče blaga za oblike, v ulici Bocaccio 25. Odprli so s ponarejenimi ključji skladišče, in so naložili za okoli 15.000 lir blaga na voz. Po končanem delu so zopet skladišče zaprli in blago lepo odpeklali. Toda nekomu se je to počelo zelo sumljivo; poklical je karabinjerje, ki so "ščekke" ustavili. Kakor blisk so leti izginili, in nastal je pravil lov na njimi. Končno se je karabinjorjem posrečilo 2 tatova ujeti. Ta sta: Karlo Campanelli in Luigi Ostindich. Karabinjerji čestilo se drugo njihovo tovarstvo.

Poteklen samonar. V ulici del Pozzi 9 se je vrgla Ivanka P. skozi okno in si zlomila tlinik. Peljali so jo v bolnišnico. Naglato jo je baje v smrti plandevanje moža, ki se ni bilg za družino.

Zavraten napad. Včeraj je ustavi v ulici Capelli neki vojak Adolfa Suša iz Divače in ga vprašal po dokumentih. Medtem, ko mu jih je Adolf kazal, sta ga dva druga zgrabila odzadel in ga hotela okraati. Na Adolfovo kričanje so prišli karabinjerji, ki so "junake" aretirali. Ti so: Sabratone Molocci, Simeone Amminich in Ugo Michelucci.

Avtomobil je po vozil. V bližini južne železnice je povozil avtomobil Marijo Romito, staro 42 let, stamujočo v ulici delle Mura št. 42. Kolo je slo čez levo nogo ter ji je zmečkal. Revico so z nekim drugim avtomobilom peljali v mestno bolnišnico, kjer so ji morali nogo amputirati.

Najdenec. V Silvijo so se igrali otroci v bližini cerkve. Neki pes, ki se je kaj čudno obnašal, je vzbudil otročjo pozornost: kopal je z nogami v zemljo, in uamenkar je iztegnil majhnega otročička iz zemlje. ... Otroci so tekli k cerkveniku, ki je prhitel in izlil otročička psu iz gobca. Podgrajski karabinjerji so aretirali neko Josipo Ban, staro 28 let, z Orelka pri Silviju. Izgorva je nesramnica taja, a napolsed je vendar priznala, da se je spoznala o Božiču z nekim italijanskim vojakom 96. polka, ki se sedaj nahaja na dopustu na nedolocen Gas. Priznala je, da je on bil tisti... Pred 16 dnevi je nosila sveženj drov za palja, kar je bil vzrok prezgodnjemu porodu. Zdravniškosodniška komisija je ugotovila, da gre za plod možkega spola, ki je porojen pred 6—7 dnev.

Kopeli prečestnice. Neki ženi je neki bersajer tako ugajal, da je ostala žnjim zunaj kar čez noč. To pa seveda ni bilo prav nje možu, ki jo je iskal in našel na pomolu "Andace". Nastal je med možem in ženo hud prepri, in mož jo je uenkrat zgrabil ter vrzel v morje. Prišel je velika množica radovednih ljudi, ki so gledali, kako je neki ribič prečestnico reševal in kako so karabinjerji nesrečnega moža aretirali. Prečestnica se je dopoldne sušila na nekom parniku, a opoldne je šla še precej mokra domov. Bržkone jo je ta kopeli nekaj ohladila...

Konj v mlekarni. Včeraj je vozil neki voz po ulici del Rivo. Naenkrat je zavora odrekla in voz je šinil kakor blisk po klancu navzdol. Pod klancem se, na ogliš ulice Guardia, nahajala mlekarina Domenica Roitza, v kateri so bili v kritičnem času nekateri gosti, ki so kaj poskočili, ko je plaul med nje z kromčim treskom čudez gost: konj, ki je bežal po klancu. Po sreči ni bil nobeden teško ranjen. Prišel je zdravnik z rešilne postaje, ki je dal ranjencom prvo pomoč. Roitz trpi 300 lir škode, ker mu je ta neprijeten gost polbil lica, polnštvo in druge stvari v mlekarni.

Ženski vestnik.

V odgovor.

Pazljivo sem čitala članke v "Edinosti" z dne 1. in 2. junija. Vesela sem jih, ker se s takimi razpravami bistrijo pojmi ter se gladi pot rešitvi zelo važnega ženskega vprašanja.

Danes odgovarjam le na one točke, s katerimi se ne strinjam, ker drugače bi razprave preveč narastle, ter bi vzele preveč prostora "Edinosti", kar zopet kaže, da se mora ustanoviti lastno glasilo. Evo k stvari.

Pisateljica v nedeljski "Edinosti" pravi:

1. »Obetale smo si namreč zboljšanja naših tužnih življenjskih razmer.«

2. »Iz zadnjih pisov pa je, žal, razvidno, da poi, ki se svetuje, ne vodi do onih ciljev, ki jih zasledujemo me službujoče dekleta. Sploh je zašla vsa razprava na široko polje splošnega ženskega vprašanja.«

3. »Ker gre v prvi vrsti za zboljšanje materialnih razmer služkinj, je potrebna strokovna organizacija.«

4. »Zato hočemo me služkinje svojo lastno organizacijo, izključno svojo organizacijo.«

Pisateljica odgovarjam naslednje:

1. Glede zboljšanja razmere se pač trudimo vsi, da se služkinji izboljša njen položaj. Najboljši dokazi so vendar razprave v "Ženskem vestniku".

2. Da je razprava zašla na široko polje splošnega ženskega vprašanja, je tudi dokaz, kaj jaz poudarjam in trdim, da se poselsko vprašanje ne da rešiti drugače, nego da se reši skupno z ženskim vprašanjem. V svojih dopisih sem poudarjala, da poselsko vprašanje zahteva drugačne rešitve, nego ono delavk. To poudarjam tudi danes.

Glede ostalih točk, kot podpore služkinjam, vplačevanja za starost, onemoglost, daril nevestam, ustanovitve hranilnega oddelka, nekake »Čebelice«, ter drugih vplačevanj, je že vse preskrbljeno v pravilih »Zavoda sv. Nikolaja«. Ni treba drugega kot vse to uveljaviti za splošni »Ženski Dom«. Za to ni treba drugega, kot naprositi odbor, da skliče izredno sejo ter določi dan za občni zbor. Udeležilo naj bi se obnega zboru vse blagomiselnice ženske, brez razlike stanu in starosti, tu se posvetovale, kako ukreniti, da čim prej oživi »Ženski Dom« in njegovo glasilico.

V pravilih je tudi še več. Kar bi se dalo izvesti, kakor gospodinska šola, ročna dela, posredovalnica služeb in drugo.

Gospodinsko šolo bi obiskovale mladenke iz vsega zasedenega ozemlja ter bi se urile v vseh gospodinskih stvarih in pripravljale za svoj bodoči poklic. Seveda bi morali biti odseki ali oddelki, za vsako stroko posebej.

»Ženski Dom« naj bi bil nekak vzgojevalni dom za vse ženske poklice in stanove. Preveč bi mi gradivo narastlo, ako bi hotela obširno razlagati vse to. Pač pa naj še omenim, da bi »Ženski Dom« moral imeti svoje prostore za predavanja, veselice, razprave itd.

O vseh teh stvareh naj bi se razpravljalo na obnem zboru. Tega obnega zboru naj bi se udeleževali tudi vsi blagomiselnici moške s širokim obzorjem, da bi se uverili, da je žensstvo zrelo za napredek in da želi stopiti v vrsto vseh onih, katerim je na srcu sreča in blagor človeštva. Uverili bi se, da to žensstvo zasluži, da se podpira v njegovem stremelju, da razume resne sedanje čase, da ne klone, pa naj pride kar hoče. Stale bodo čvrsto v vrsti poleg vseh pravih človekoljubov.

Marija Skrinjar-Krcenova.

Zdravnice v starem veku. Po najnovejši statistiki je v današnjih dneh več kot 7000 zdravnic, ki izvršujejo svoj poklic v vseh delih sveta. Pričenši s Kitajsko, kjer je čerka mandarina vsa prešla doktorsko diplomu s filozofskim uspehom, in je bila zdravnica znanega kitajskega velika Li-Hung-Canga, delujoče dame-zdravnice po vseh deželah in državah. A tudi v starem veku je bilo že precej zdravnic. Med prvimi ženami, ki so se pečale za zdraviljem, je bila Teano. Pitagorova žena, ki je bila v filozofiji ter drugih vedah dobro poučena. Ali prva ženska, ki je študirala na nekaki zdravniški fakulteti, je bila Agnecida iz Aten. Živela je v prvem stoletju pred Kristosovim rojstvom. Ta odlična žena si je odrgla lasce, oblekla moško obleko ter je postala učenka moudrega Hierofila. — Aspasia, ki je živela baje na koncu prvega stoletja po Kr. r., je zapustila mnogo znamenitih del o ženskih boleznih. Tudi v stari Grčiji so izvrševale ženske zdravniško delo. Povestnica omenja i kristjanke, ki so bile mdrne zdravnice. Tako se je učila Teodorija, mati sv. Prokopa, v Rimu zdravilstva. Umrila je nasilne smrti pod mečem ob preganjanju kristjanov v Dioklecianovi dobi. Pozneje je dala Fabia, imenovana tudi Fabila, na svoje stroške zgraditi prvo bolnico za siromake. Končno je študirala zdravilstvo v 5. stoletju po Kr. r. za cesarja Arkadija sv. Nicerata v Biancu. Domneva se in vse tako kaže, da je bila onaista zdravnica, ki je ozdravila sv. Križostoma od žlezočne bolezni.

Velika materinska ljubezen. Pred več leti je utonil v Omundskem jezeru mlad človek. Truplo so iskali in iskali, ali brez uspeha. Njegova mati, ki živi na Dunaju, prde slednje leta na rečno jezero, prav na mesto, kjer je utonil njen preljubljeni nepozabljeni sin. Tam potopi v jezerski mokri grob veliki venec belih rož! O ljubezen materinski! Kako iznajdljiva in globoka si!

Ženski poklic v Ameriki. Skraj v vseh južnih deželah severne Amerike vodijo državne knjižnice ki imajo letne plače okoli 12000 kron našega denarja. V Novem Jerku samem je zaposlenih več kot 12000 ženskih moči pri pisarnih strojih. V vseh Zdravstvenih državah izvršuje zoono zdraviljenje skoraj 300 zdravnic. Daje imajo Zdravne države čez 150 odvokati, približno tisoč pridigaric, 370 pisateljic, 700 častnicaric, 2200 umetnic itd. Da je v Zdravstvenih državah damam odprta pot v državno službo, utrne biti več ali manj znano. Danes pošlje tam po državnih uradih do 6000 uradnic. Zdravne države imajo posebno veliko število učiteljic, namreč približno 160.000.

Arabska žena v kopalnici. Samo dve priložnosti imamo videti arabsko ženo v javnem življenju: prvič, kadar je na grobu svojih dragih domačih obdana s sorodniki ali prijateljicami, ki jokajo z njo vred, ali pa drugič, kadar je vsa vesela v »hamamu«, to je arabsko kopalnico. Tu je mesto nje najprijetnejše zabave. Ure in ure se mudi v kopalnici, kjer se shaja s svojimi prijateljicami, da bi našla edino zabavo izven doma in večkrat spoji prijetno s koristnim, zakaj izbere si izmed vseh žensk, ki jih vidi kroz sebe, pripravno ženo za svojo soprogo ali sorodnico. Poleg židne se lahko kopelje v arabskem kopalnici vsaka Evropejka. Najprej pridejo v pravokoten hodnik, na to pa v glavno dvorano, ki je krita s kupolo. Ta je kupola je kakor sito, a njegove odprtine krije barvano steklo, tako da je vse kopalnice obito z nekako mistično svetlobo. Sredi kopalnice stoji fontana, ki je dostikrat okrašena s cveticami. Ob stenah stoji na podlgi klopi in divani, ki jih rabijo, kadar se slabijo ali oblačijo. Bogate Arabke jemljejo v namet tudi stanovanje v kopalnici, da se po kopeli lahko nemoteno napravijo. Ko je Arabka zaposlena v topli vodi, noče nič vedeti za mrogo kopeli. Zdi pa gre zato, da bi si mogoča uslužbenka priti do napitnine, in razdavanje usodnega »bakšiša« doseže ta svoj vrhunec. V veliki kopalnici

ljubezni. Ko je sedel poleg nje in poslušal zvoni ki šepet njenega glasu, zdelo se mu je, da je našel vse, kar je želel. Pačal je, da domitilja, tolikokrat stisnena in udušena, plava po nepoznanih krajih. Dotaknil se je bil viška ideala: ljubil je ženo — — — katere ni poznal! V teh trenutkih neopisnega uživanja se mu je odkrila vsa duša — — — In prodrl je do dna svoje duše.

Se nikdar ni Marko tako hitro pozabil svojih pesimističnih načel, vseh onih previdnih cinčnih nazorov, s katerimi je dosedaj prikril val svetlo žustiva, ki so mu pripravila glas: salonskega junaka. Želja, brzdana od nezadržljivega odtrepanja neznanke, je vzbujala v mladeniču silo nezrelih, nikdar okusanih težej in sanj. Zaprl je oči in srkal nesmoteno iz globoke taše in pri tem pozabljaj samega sebe — sanjal je tako, da ni opazil čudnega pomeha in pogleda, ki je izpod napol zaprtih trepalnic prodiral do dna duše njegove. A vendar je bilo trenotko, ko se je neka nezvestna slutnja — — — ne, nemoteno pravo besedo: sumnja — — — vlačila neopazena po mladeniški omamljenosti. Včasih je zgovornost Branskega zanemela. (Dolje).

dvorani, ki je vsa iz marmorne, preživljajo Arabke po cele ure, se pogovarjajo, polivajo z vodo in se povsem nepriljubeno vedejo. Po končani kopeli, pripoveduje neka pisateljica, sem prošla vse Arabke, katere so se z menoj kopale, da bi šle v drug prostor jesti in kaditi. Izprva niso hotelo, bale so se, da bi utegnili imeti s seboj gnat ali suho meso, kar ne ustreza njih okusu in je proti koram. Ali niso bila dolgo sama. Druga za drugo je prišla, in ko so spoznale, da sve jim naklonjeni, jim je bilo po volji tam. In tako vse sedeli midve Evropejki med šestimi zagorelimi ženami in sino vse pušile cigarete, ki sem jih v njih največje veselje in iznenadenje prinela. Pile smo turško kavo z ambro. Zopet so mi pripovedovale tisto, kakor zadnjič, koliko otrok ima vsaka, kaj dela ne mož, da je vdova in da brez denarja. Toliko da je izpregovorila besedo denar, so jo obkolile vse in obžalovale, da so revne in da nimajo ničesar. A jaz sem poznala svoje ljudi in sem prijazno pa odločno odgovorila: »Allah ti jih bo dal, predno bo solnce izšlo.« Pri razstanku je dobila vsaka 2 do 3 piastre, cigarete in kosček mila od naju v dar. Ob stopih zahvali in želji, da bi nam dal Allah tepega moža in dosti otrok, so naju spremlile in kopalnice. Sie sve tja samo zato, da bi videle, kako arabske žene mislijo in čutijo. Ali uspeh najine zvedavosti je bil jako slab. Kadarkoli sem skušala napeljati pogovor na globljo zabavo, sem nalezela na isto nevednost in pomankljivo zanimanje. Te ženske ne vedo in očijo nič drugega kakor možiti se in iskati za svoje otroke moža in žene. V tem tči vse njih zanimanje.

Angležinja — prvi ženski podporočnik v jugoslovanski vojski. Vojni ministerstvo je predlagalo regentu Aleksandru, da se naj imenuje za podporočnika Angležinja miss. Louisa Sandec, ki službuje že več let v srbski armadi kot narednik ter je bila že odlikovana s Karajlovičevim zvezdom.

Dolgo ure dela so škodljive zdravju žensk. Ameriški listi pišejo: Vse države so naprosene, da uvedejo 8 urno delo. Dokazano je po ogromnem materijalu, nabranem na podlagi preiskav tukaj in v Evropi, da ima predolgo delo jako slabe posledice za žensko zdravje. Supreme Court of the United States je to pripoznal, razsodivši, da države upravičene uporabljati svojo policijsko oblast za uveljavljanje zakonov, omejujočih ure dela; in to zato, ker je zdravje podlaga države. Nobena država ne more napredovati, ako njeni delavci opešajo radi trajnega prenapora. Zguba na človeški energiji kot posledica preveč delavnih ur, je narodna zguba in mora dovesti do prikrivanja narodne prosperitete. V Zdravstvenih državah je opaziti splošno tendenco za krajšanje delavnih ur. Slabe izkušnje po vsem svetu so dovedle večino držav v Ujui do tega, da so sprejele zakone omejujoče delavne ure za ženske. Le šest izmed držav ni še storilo nič v tem pogledu. V 20 državah je bila delavna doba omejena na 8 ali 9 ur. Vveč slučajih se je maslo, da ženske delajo kar po 65 do 88 ur in 40 minut na teden. Z vednim rastočim številom žensk, zaposlenih v industriji, je največje važnosti, da državni delavni odseki dobijo polnomoč za uveljavljanje zakonov, ki bi se delavski razmer, in da študirajo potrebe in morda azmere delavstva. Industry Service priporoča, da bi se postavile tudi ženske na odgovorna mesta kot člani obrtnih svetov ali njih direktno podrejeni funkcionarji.

Književnost in umetnost.

MATEMATIKA V OKVIRU TEHNIKE.

Nastopno predavanje ob otvoritvi slovenske tehnike.

V najstarejših časih je bila matematika v tesni zvezi s tehniko in s trgovstvom ter se razvijala le toliko, kolikor je mogla služiti temu poljuvina takratnega življenja. Trgovstvo je pospešalo razvoj aritmetike, tehnika, posebno zemljemerstvo, pa razvoj geometrije, toda oba dela niso znaniosti sta ostala zelo primitivna, kar nam dokazuje naivne metode egiptskih zemljemerov. To je bila dolga doba izredne tehnične nemarnosti. Da se je pa razvila matematika kot neodvisna znanost, za to je bilo potrebno, da je človek dvignil oči in se pričel zanimati tudi za stvari, ki mu niso bile neposredno potrebne za poskrobo vsakdanjega žela. V tem oziru je bil gotovo vpliva vpliv astronomije, stare znanosti, katere se je danes zavzemajo mnogokateri sloji, drugače pasivni glede na duševno življenje naše dobe. Druga doba, ki jo bi imenovali doba čiste matematske, se je pa pojavila še le takrat, ko je žejniliški grški narod začel prodati vse, kar se šteje in meri in sicer zgolj z ozirom na postavne same teh opravkov.

Pri Grkih se je razvila posebno logična struna matematike, tako da se je grška znanost deloma razumela v poznejših, zopet temnejših časih. Da nes moramo res občudovati grške filozofe, ki so težke temeljne pojme dosegli da take strogosti, da smo jih pri tem le malokdaj mogli prekositi. Omenjam samo, da je Aristotel pojnil idejo množice, o katerih pravimo, da postajajo neizmerno velike globoje, kakor se danes matematični dilentanti, da je Euklid temeljito obvladal količino teorijo racionalnih števil, tako da je dobiti oddelke njegovih elementov še danes vzorec stroge razprave.

Poleg logične struje se je pa pri Grkih tudi hitro razvil oni bolj živi in iznajdljivi del matematike, ki mu je prvič pri doseganju novih reznatov, tako pri Apoloniju, pri Archimedu... itd., sicer pa niso Grki nikoli pozabili, da je matematika v bistvu logična veda in so vedno previdno razmišljali. Kratko rečeno, stara kultura nam je sporočila temeljito logično podlago matematike in obilno število lepih teorij, uporabljenih za astronomijo, fiziko in tehniko.

Po razpadu stare kulture več stoletij ni govorila o novem razvoju tehnike, ki se je nasprotno omejevala na primitivne proizvode obrtnikov. Matematika seveda ni tako popolnoma počivala, ampak se

formalno precej lepo razvijala, za kar se imamo zahvaliti deloma Arabcem, deloma pa splošnem duhu dobe, nesposobne sicer za popolno razumevanje grških spisov, ki je pa vendar z gotovo spretnostjo formalno obdelovala staro gradivo.

Videli smo torej že tri struje naše znanosti: logično, iznajdljivo, formalno, ki morajo biti prirodne našti stroki, ker se vedno znova pojavljajo.

V našem kratkem zgodovinskem pregledu moramo hiteti naprej.

Veliki pogon je bila matematika iznajdba analitične geometrije in diferencialnega računa. To, kar posameznim znanstvenim zamore prispeti k razvoju tako težke znanosti, je vedno skromno, vendar smo se navadili naslanjati tudi obširne teorije z imeni posameznih učenikov, ki se jim so posrečilo posebno važni prispevki. Tako spajamo z analitično geometrijo imena Dekarta, z diferencialnim računom pa imena Newtona in Leibniza. Z Leibnitzem se je pričela izredno iznajdljiva doba, ki se sklada z dobo velikih iznajdb v fiziki, zlasti v mehaniki, in ki se je samo malo brigala za logični temelj novih teorij. Ta doba vpliva na naš srednješolski pouk. Veliki napredek fizike je pa oživel zopet tehniko in sicer tako, da se je pojavila potreba po tehniških visokih šolah, prvič v času velike francoske revolucije, namreč po »École polytechnique«, ki je bila vzorec poznejšim šolam.

Ker je pa matematika tako srčno razrešila fiziki mnogokatero nove naloge, so takrat mislili, da bo služila ravno tako tudi tehniki. Vidimo torej matematiko igrati obširno vlogo v tehniškem pouku prvih tehniških visokih šol. Niso pa dolgo čakali na razočaranje. Fizika je namreč bistveno teoretična znanost in prikrivajo lahko svoje probleme matematiki toliko, da se matematično orodje da uporabljati, med tem ko so tehniški problemi dani v praktičnem življenju samem, tako da jih ne sme in ne more veliko preduргati. Ti problemi so pa bili, in so še v obširnem obsegu, pretežki za popolnoma strogo matematično razrešitev in se daja premagati le samo po izkuševskih metodah.

Od druge strani je pa matematika spoznala da nikakor ne stoji več na tako trdnih tleh, kakor je stale nekdanja grška znanost in ona je znova prišla z preiskavami svojih podlag. To je logična doba onih dni. Gradivo seveda je bilo sonat ogromno, obilnost novih teorij do maledne neprečene in temeljne preiskave so hitro postle jako težke, njih logična orodja tako lno, da se danes lahko reče, da nihče, ki ni izredno matematikar, ne ve, s čim da se ukvarja matematika kot matematična znanost. Tako je prišel čas, da se je matematika oddaljila od tehnike. Ne glede na to, da se je matematika vendar vedno počevala na tehniških visokih šolah, so se bile pojavile zahteve, naj se matematika na tehniški kolikor mogoče zbliža, kar bi tam bila itak samo še peto kolo. Te zahteve so pa hitro utihle, ker je najti tehnični napredek sam jasno pokazal inženirjem, da morajo ljubim vsemu tmati na razpolago dobro matematično izobrazbo.

Tako smo dospeli do današnjega dne. Da si pa poslušamo nekoliko vevležano vprašanje, katere naj bodo dandanes izdoga matematike pri tehničnem pouku, si moramo nekoliko ogledati v tem oziru uradice pri velikih kulturnih narodih ter skušati saj deloma zapostavit vpliv, ki ga utegne imeti matematična izobrazba na razvitek dobrih inženirskih lastnosti.

Velikim zadnim naredom je matematika res gvezda vodilna tehniškega poučevanja, matematični duh prešnjuje najvišje tehniške šole in zagotavlja ne samo gotovo rutino ampak tudi duševno prežnost tehniški eliti, ki se tam izobrazba. To veda posebno za francosko »École polytechnique«, ki je dejansko filozofsko omdeno matematična fakulteta. T velja tudi za tehniško izobrazbo v Italiji, kjer so tehnike večoma spolese s filozofskimi fakultetami. Tako je tudi v Belgradu. Na Nemškem in v ranjki Avstriji se je sicer predavalo dokaj matematike, ali oredmet je kaj lahko ostal izoliran, zato se je hitro izgubila rutina, izgubili matematični duh, če si so in sploh kdaj pridobili dijakli, in pouk v praktičnih predmetih jih je zakrenil popolnoma v izkuševalno smer. Tako so izobrazili zapadni zavodi predvsem tehniške znanstvenike prepustivši izgojo praktičnega osebia nižnjemu pouku, neniha pa inženirje obilnega značaja. Sicer pa prepustivši boljšim dijakom samim izpolnitev njih pomankljive teoretične izobrazbe. Če je gotovo, da inženir zgolj praktične smeri ne sme preveč časa trošiti z matematiko, ker jo itak jako malo uporablja v praksi, se smem vendar sklicati na zagodni sistem, ki naj bo zaslonba nojemu mnenju, da tehniški znanstveniki potrebujejo počez gotove rutine vsaj toliko matematične teorije in navode do matematičnih razmišljanj, da lahko prikojijo vsek nov problem za matematično preiskavo, za katero seveda se bodo morali obrniti vselej do matematikarja.

V matematiški razločujemo, kakor smo že rekli, na deloma tri struje: logično, iznajdljivo, formalno. Kar je formalnega, to je stvar rutine in to se da naučiti. Rutina pa je neobhodno potrebna, ako hočes matematiko porabiti bodisi klerkoli, rutine potrebuješ, ako hočes dospeti do razumevanja višjih teorij. Naše prvo prizadevanje mora torej biti, da pripramemo našim dijakom k gotovi rutini. Iznajdljivosti se ne moreš naučiti, to je naravni dar, ali tudi dar cele dobe, celega naroda. Logični temelji matematičnih teorij, je pa najvažnejši del matematike za duševno izgojo učenčev. Le ta jim daje pravilne nazore glede na delo v matematični delavnici, ta jih uči, da je logika v bistvu samo čokla, s katero samo se ne da voziti, da je neobhodno potrebna iznajdljivemu duhu, ker ga samo ona zavaruje, ako mu bi sicer v njegovem poletu spodbledela trda tla znanstvene podlage. Navadit se bo učenec pri tem na strog kritiko v vsakovrstnem duševnem delovanju, in kar je še bolj važno, na strogo kritiko glede vsake teorije, če je prav priznava po mnogih in znamenitih ljudeh. Naučiti

nameravam da bi ostal pri vas, laz ljubim svojo domovino! Prišel sem samo da Vam povem, da mislo rabim 500 mark.»

»Kaj?« sem kriknil. »Dam vas na mesto ustreliti.« »Kakor izvolite,« je odgovoril Francoz popolnoma mirno, »toda to stane življenje vašega generala in njegovega pobočnika.« »Odkod pa vi poznate generala? Sie li znorel?« »Vašega generala da ne poznam?« je odgovoril smehljaje, saj me vendar vsak dan obiskuje!«

»?« »Vsakdan,« čeraj ob isti uri, se prikaže vaš general za ogrado na nekem griču ter gleda z daljnogledom proti sovražniku. In ravno na tem griču stanejam jaz z nekaterimi tovariši že tedne. General nas si nikdar neopazi in je vedno in vedno prihajal. Prihajal se je nam star gospod, morda da je zelo dober govevljak...«

»Prihajati si kritiko in predito na stvar...«

»Vi ste zelo dobit, gospod stotnik,« je odgovoril »redčehlačez«, čeraj bi hotel prekinati naš pogovor, toda ker rabim, kakor sem rekel 600 mark.»

Namignil sem volnikom, da zgrabijo predročila, kakor je leta hitro popravil: »700 mark, ali her bi mi bilo zelo žal, da vašega vašega generala tako samota smrt...«

»Kaj naj to pomeni?« smo za prekinili, medtem ko sta ga vojaka predročila pustila.

»To pomeni,« je odgovoril Francoz hladno, »da smo danes vašega generala ubili...«

»Nemogoče!« »Vendar, mon capitain, in v četré ure bo general izdihal svojo blago dušo, če takoj ne dobim 800 mark.« »Lopov!« sem kriknil. »Lazeš! Kakor vam »drago, mon capitain, toda kot dokaz naj vam bo tale privesek.« Pokazal nam je generalov privesek vzeti, toda on ga je hitro spravil sebi, ker je imel notri sliko žene in bčeri. Hotel sem mu privesek vzeti, toda on ga je hitro spravil. »Lahko mi ga vzamete, če izvolite,« je rekel, toda to je smrt za generala in njegovega pobočnika. »Znae, kaj ste?« sem kriknil. »No?« je vprašal Francoz veselo: »Filon! Mauvais sujet!...« »To ni nič novega,« je pripomnil, ker sem v civilu dobival še drugačne priimke. Jaz sem namreč parizski spaš. Toda ne izjubijamo časa zastojati! Dajti mi 1000 mark, pa dobite vašega ljubljene generala nazaj!« Škripal sem z zobmi, toda uvidel sem, da si ne morem pomagati. »Dobro,« sem rekel, in če vam dam tih 1000 mark...«

»1100 mark,« je popravil Francoz z vlnudnim poklonom. »Torej 1100 mark; kdo asi jamči, da ne ome general, navzile vsemu temu, samota smrti?« »Moja častna beseda!« »Ne konjite besede čast!« v svoja usta. »Ne razburjajte se, mon capitain, vi ne morete ušteti, in vaše razburjenje in razsajanje v vaši situaciji je smešno. Čas hiti... Izročite mi 1000 mark...«

»1400 mark?« »Da, 1600 mark je moja zadnja cena!« Izročil sem mu zahtevano svoto ter sem ukazal vojakom, da ga puste da nemoteno odide. »Redčehlačez!« se je s svojim večnim drznim smehljajem zahvalil in pozdravil ter rekel: »Nočem spremiti, a Vi — ne preganjajte me...« »Začasno ac.« Tako dolgo, prosim, dokler se general in pobočnik ne povrmeta, ker...« Nato je Francoz hitro izginil.

Kakoli smo na generala eno, dve uri, toda general se ni prikazal. Ze smo mislili na najhujše, ko je general nenadoma prisopihal in zakričal: »Al-larme!«

»Kaj se Vam je zgodilo, častelena?« »Meni nič,« je odvrnil strogo, »toda vsa življenja bi lahko padla sovražniku v roke. Kje so straže, kje so izvidniki? Sovražnik se je prikopal skoraj do nas, a divjila ne ve in ne vidi sploh nič!« Drznili smo se pripomniti, da smo vendar sami opazovali, toda videli da nismo nič. »Kaj?« je zagrmel general. »Jaz pa sem to doznal od nekoga Francoza, pošteno duše, ker mi je celo vrnil tale privesek, ki sem ga nekje izgubil. Pokazal se je nenadoma od strani naših postojank, zapomnite si naših postojank, torej bo vendar njegova vest resnična. Daroval sem pošteni doli dobrovoljno 50 mark.«

»1650 mark!« mi je prispejal tovariš v uho. »To samota bi bilo lahko ceneje kupili!...«

se bo tudi razumeti pravo vrednost besed in vrednost formalizma, ter se bo prehitro mislil, da je nekaj tudi gotovo res, če je samo došlo moral računati, da je dospel do rezultata. Naj nam bo vzgled samo elementarna geometrija. Lahko zagrešimo tukaj, če verujemo v aksiome kakor v resnice neodvisne od naše volje. To težko in načelno vprašanje je prav dobro razlasično preiskava o takozvanem euklidskem aksiomu, tesno spojenem z vsoto trikotnikovih kotov. Bili so časi, ko je bila prv arenska vsakemu matematikarju, da znaša vsota vseh trikotnikovih kotov 180 stopinj, prišli so drugi časi, ko so celo nekateri trdili, da to ni res, danes pa vemo, da je vprašanje, kolikor da znaša ta vsota v tej obliki brez vsakega pomena, ampak da se moramo poprej dogovoriti o sistemu aksiomov, ki naj velja. Vemo namreč, da je logično mogoče ustvarjati brez protislovja geometrije, v kateri je ta vsota emaka 180 stopinj, ali pa manjša, ali pa večja. Pri taki zgradbi je teoretični seveda dežela briga, ali odgovarja potrebam vsakdanjega življenja ali pa ne, vendar omenjam, da so vse tri geometrije teoretično enakomerno sposobne služiti vsem potrebam uporabne matematike in tudi astronomije, daji je naša navadna med njimi do maleda v vseh slučajih najbolj enostavna. Katera teh geometrij je bi teoretično odgovarjala lastnostim prostora, po izkustvu nam danega, to je se čisto drugače globoko vprašanje, ki se ni tako zrelo, da bi se moglo razrešiti iz katedra. Tako je propadlo pravilo o vsoti trikotnikovih kotov, ni več nedotakljiva resnica, in se marsikatero drugo: geometrijski aksiomi so danes za matematikarja samo še stvar dogovor ali on bi si lahko vstvaril geometrijo ravno po dogovoru aksiomov, brez idej točke, premice in ravnine, ki jih bi lahko tudi klical kruli, moke in jabolko. Tako se je zrušila vrednost besed. Da se marsikaj zruši, v kar smo trdo verovali, na to smo pač navajeni danes, da je pa siho težko znova zidati, če hoče biti boljša naša nova zgradba, tega se moramo še naučiti. Tudi za to nam je matematika vzorec in da ostane pri svojem vzgledu, ki je danes že razmeroma hitro dostopno, bi videli, ako bi se vglobili v to vprašanje, kako so morali razni učenci dolgo in resno razmišljati, da so našli geometriji aritmetično obliko, ki je polarsna dokončno vse dvombe, ker nas je osvobodila od vseh razornih slutnjavosti. Naučili bi se pri tem od ene strani, da čaka tudi najstarejša navade našega duševnega mišljenja, ki nam izgledajo nedotakljive, čas radikalnih obnovitev, da pa morajo biti le dobro premišljene in da zmagajo le po velikem duševnem trudu.

Matematika je končno tudi ucinost po arhitekturi svoje logične zgradbe, po popluti prostosti svojih preiskav. Tudi iz tega vidika ji moramo priznati večni vpliv na njene vernike.

Da so pa učniki matematičnega pouka na tehniški, kjer je matematika vendar samo en predmet, res dostojni glede na rutino, se več pa glede na matematično obliko in na razumevanje njenih lepot, za to je potrebno, da jo poučujejo na tehniških sam matematikarji, ki so dospeli do lastne plodovitosti.

Ako pa res poskrbimo, da se daje dobra matematična izobrazba našim inženirjem, ki so poklicni tudi za vazo velikega dela našega naroda v delavnicih in tvornicah, ne da bi seveda enostransko pretiravali, bomo imeli v kratkem obilno število mož, ki bodo pravi vodje narodu našemu za vse kar je koristno in tudi — ga to nam je hudo potrebno, in tudi za vse, kar je lepo.

Ružne vesti.

Sadino tipa. Bodimo vredni dediči svojih očetov, ljubezen in naklonenost do svete ljube naj se zopet zbud v nas. Lipa je najbolj medonosno drevo. Vseokoli bi morala priti pri nas do nekdanje svoje vevlave in domovniške pravice. Lipa daje čebelarjem obilno užitek. Lipa naj raste pred cerkvijo, solo, župniščem, na vasi še v večjem številu kakor dosihmal. Ponekod imamo jako stare lipe, namreč po 100 in več let. Recimo, da je stoltna lipa samo 60krat medila in da so vsako leto odnesle čebele z nje 6 kg medu, je to v 60 letih že 360 kg strdi. Ako računamo med po kroni kilogram (kar je vsesokoli jako zmerna cena za mirne čase, imamo od tipe 360 K dohodkov samo lepe medu.

Danske knjižničarice zoper boljševiško slovstvo. Kodanski knjižničarji so sklenili, da ne bodo prodajali knjig iz evropske boljševiške zaloge. A tudi knjižničarji pokrajinskih danskih mest so edini v tem, da bodo bojkotali boljševiško zalogo knjig, ki uživa denarno podporo sovjetske vlade. Tu umestna izjava danskih knjižničarjev doslej še ni bila dementirana.

Strah pred krono. Angleška kraljica Aleksandra je imela pri slavni otvoritvi angleške zbornice pokazati se s krono na glavi. Zapazila pa je, da je krona, ki si jo je imela dati na glavo, prav tista, ki je bila na krsti umrle kraljice Viktorije v Oskborne. Sebe na veliko kraljevo prošnjo si jo je dala na glavo. Gotovo ji je prišlo na misel, da smrti ne rade nič kraljica.

Koprena. Mnogim ženam pordečilo ob mrazem vremenu nos in ušesa. Da odpomorejo temu zlu, denejo čez obraz gosto kopreno in misli, da se obvarujejo zime in rdečice. S to kopreno se ne priklada je poveča. Dih ust in nosa ostala na kopreni, premoči jo ter deluje na kožo ko hladno obkladke. Obenem koprena draži kožo, posebno na alu in na nosu, kjer je čvrsto zategnena. Žilice v nosu ostanejo s tem trenjem, draženjem in vlago v izvednem položaju in zato koprena ni sredstvo, ki bi zadrževalo prst rdečici. Razlog tega je slabokrvnost. To se posebno opaza pri bledih dihal, posebno v dobi razvika.

Beli pesek. Fini beli pesek ne služi lahko samo za umivanje posod v kuhinji, ampak tudi za roke. Posebno žene, ki delajo mnogo doma, po kuhinji, dobijo na rokah madeže, ki jih ne morejo tako naglo izprati. One bi morale imeti vedno posodo s

toplin finin peskom. Prvo se roke zriboja s peskom, potem se jih mora umiti z milnato vodo.

Deset zapovedi za mlade žene. Carmen Sylva, pokojna romunska kraljica in pesnica, je sestavila deset zapovedi za ženo, ki bi pripomogle k srečnemu zakonu. Te se glasio: Ne pozabi nikoli, da si žena človeka in ne polbog. — Ne čudi se njegovim slabostim. — Ne zahtevaj pogosto denarja od nje, skušaj se zadovoljiti s tem, kar ti da vsak teden. — Če opaziš, da ima tvoj mož veliko srece, tedaj pomisli na to, da ima tudi želodec. Štrbi za želodec, da boš pridobila tudi sree. — Od časa do časa dovoli, da ima tvoj mož tudi zadnjo besedo. Njemu boš napravila veselje, a sebi ne boš škodovala. — Citaj pazno časopise. Tvoj mož bo rad čebfal s teboj o najnovejših dogodkih. — V danih razmerah ne žalosti svojega moža. — Od časa do časa mu reci kako pohvalno besedo. Reci mu, da je najboljši mož, in povej mu, da tudi ti nisi brez vsega pogreška. — Če je tvoj mož moder in marljiv, bodi mu dobra družica, če je podvzet, bodi mu dobra svetovalka. — Predvsem spoštuje njegovo mater; pomisli, da je on ljubil njo prvo nego tebe. — Carmen Sylva je pozabila na prvo in važno: Če si nezadovoljna s svojim možem, če si z njim razočarana, ne reci to nikomur. Ne puzij svojega moža pred nikomur in nikoli.

Zvezdato nebo v ljudski veri. V domišljji narodov vseh časov, a tudi v modroslovnju visokorazvitih narodov igrajo zvezde veliko ulogo. Z zvezdami je skoro vedno spojeno domnevanje, da najdemo tam duše ljudi novo domovino. To poetično praznovanje je spojeno z luno in zvezdami, posebno pa s takozvano »Rimsko cesto«. Luna velja kot bivališče blaženih bitij, ki so petnajstkrat tako veliki kot navadni ljudje in s kolih življenjem so spojene vsakovrstne predstave. V modroslovnju se prikazuje luna najprej pri starih Pitagorejcih kot mejno ozemlje med posvetno in nebesko sfero ter postane s tem dežela duš, iz katere slednje prihajajo in v katero se zopet vračajo. To vero je našli tudi pri Manihejcih, ki so jo najbrže prevzeli iz grških verov. Pri zvezdah je zaslediti dvojno obliko te vere glede duš. V orijentu je posebno razširjena vera, da postanejo duše po smrti — zvezde, ki so istega izvora kot duše. Soglasno z drugimi naziranjem pa stanujejo duše na zvezdah. One obliki ljudske vere sta prešli v grško modroslovnje in o popularnosti te vere nam pričajo številni grški in latinski napis na nagrobnih spomenikih. Rimska cesta predstavlja v ljudski veri solnčno pot ali pa pot, po kateri hodijo bogovi.

Sodobna slika. André Renard piše o sodobni spovedi, ki je dobra satira na sedanjí položaj v človeštvu: »Oče, izpovedujem se, da sem se večkrat napil piva preko mere.« — »Zakaj si pil tako neizmerno in tako lakomno, sin?« — »Ker sem bil tako strašno žejan; sinovi sem bil namreč popolnoma pijan.« — »Kako? Zakaj si tako nízko gal, da prideš v tak položaj?« — »Da zadušim pekočo vest.« — »A kaj si storil?« — »Ukradel sem vse prihranke svoje žene, oče.« — »Zakaj si to storil?« — »Najprej zato, ker sem vse svoje izgubil v igri, a potem zato, ker ona ni več potrebovala denarja.« — »Zakaj ni več potrebovala denarja?« — »Ker je bila mrtva, oče!« — »Kaj to je privedlo do tega, ladni človek?« — »Ker me je že več dni prekinjala in me nazivala za grdnim primki!« — »A zakaj te je ona krla?« — »Najbrž zato, ker sem začel hito njenim staršem, ker sem ji ubil brata z revolverjem, ker...« Ko je šel šal provensalski župnik to izpoved, je mislil, da je ta človek blaznik, zato je hite! iz spovednice po poklice in zdravnika. Grešnik pa ga je mirno čakal na cerkvenih vratih in mu dej

Pravilica o muhi. Tudi muh ima svojo pravilico, ki nam pripoveduje, kako je nastal. Lepa knežinja je vladala enkrat na Ogrskem. Divjal je pa tam več let volk tako strašno, da so se začeli ljudje silno bati. Lovci so ga lovili, a zmiraj je ušel. Tedaj je pa knežinja spodbodila lovce, da ne moreče bolj; onemu, ki ubije zverino, je obljubila svojo roko. Vse je hitelo na dvor; domači plemeniti in tuji principi, vsak s silno nado, da bo dobil volka in s tem roko mlade knežinjke. Šli so drug za drugim na lov, a nobenemu ni bila sreča mila. Dobili so pa nekega dne popolnoma nepričakovano volka mrtvega na pašniku. Vsak smučal je sedaj trdil, da ga je on ubil. Knežinja je poslala po volka, da ga vidi tudi sama, in tedaj zapazi, da manjka dober kos kuhanja. Misli si je, kdor je volka ubil, ima tudi kuhanje in razglasila je, da bo vzela ti-stega za moža, kdor ji prinese še oni del kuhanja. Brž so videli, da so vsi snubači lagali, ker nobeden ni mogel prinesiti kože. — V prihodnji zimi se pelje knežinja nekoč na saneli na sprehod in vidi, da stopi iz koč mlad pastir, roke ovito s kosom volčje kože. Ustavi sani, pokliče pastirja in ga vpraša, odkod ima lepi kuhanje. Odgovori: „Ubil sem volka, ki mi je raztrgal mojo kožo, in sem si izrezal ta kos.“ — Ti si torej tisti, ki je ubil gro-zovito žival? — vzkligne knežinja začudena. „Ali ne veš, da sem obljubila svojo roko tistemu, ki ubije volka?“ — Mladi mož pravi, da pride le redkokdaj med ljudi in da ni o tem ničesar vedel. Knežinja je pa izpolnila svojo obljubo, vzela je pastirja v sani, se peljala na dvor in se poročila z njim. — Za poročno darilo ji je pa dal ženini tisti kuhanje, dala si je napraviti iz njega pravi muh in nosila ga je vsako zimo. Tako pove pravilica početek muha.

Od nedelje do nedelje.

Ne zamerte, če se danes vracam k pred-metu, ki sem ga „obdeloval“ zadnjič k — ženskam. Zadnjič sem rabil blagovnočeno besedo: gospe. Je že tako: v krvi je nam moški in, da rudi razpravljanje o interesantnih stvareh. In ženska je res interesanten predmet, čuditi včasih — oprostite tiste, ki se ne čutite prizadete! — od strani, ki je (da ra-bim blag izraz) neprijetna.

Inte esantna je n. pr. gospa cenzura, ker zna biti zelo, zelo muhasta. Nje „raz-položenje“ je kakor aprilovo vreme. Samo da je letos april okužil tudi lepi mašinski mesec pomadi, cvečja, zelenila in prezije — ljubezni ne pr vimo, ker se ljudje ba e „ljubijo“ tudi v drugih mesecih! Vreme pri cenzuri je zelo izpremenljivo. Danes tako, jutri drugače. Tako je bilo, ko je belila liste v imenu Avstrije, in tako je tudi danes. V dno je i-ta, pa naj služi temu ali osemu režimu. Danes je n. pr. jezero njenega raz-položenja p ecej mirno in listi prihajajo v roke čitatelja precej... začrkani, z malo peg. Preko noči potegne neprijetna sapa, površina jezera se vzvalovja in se peni jezero ter... bel v jezo urednikov in ne-vol o čitatejev. Muhasta ženska to in in-teresantna od — neprijetne st ani.

In menda mi ne bo oporekal nikdo, če pravim, da je tudi mirovna konferenca zelo interesantna dama. Se interesantnejša, nego sitna cenzura. Saj se zanima zanjo ves svet, milijoni ljudi! A, sodeč po sodbah, ki se izrekajo od vseh strani, postaja tudi ona zelo — nesimpatična. Oz ovolja na vse strani in ne vem, če bi v Evropi in nje o-kolici našel koga, ki je zadovoljen z nje vedenjem, tudi če bi ga iskali z Diogenevo svetilko, ako se smem zateči k starogrškim izgledom.

Pa še na neko drugo žensko moram opo-zoriti danes. Ta je še le muhasta, izpre-memljiva in brezobzirna. Ta nam dela še le grenke ure in sive lasel! Mslm gospo prehrano! Danes daje malo več, jutri malo manjše, danes po tej, jutri po drugi cen, nikoli pa n-dovolj in dovolj dobro! Zastonj so vsi ogorčeni protesti — želodcev in ž-pov. Naj se zopet začnem v klasično zgodovino starih Grkov. Ta govori tudi o zelo interesantni in klasični ženski. Ksantipa ji je bilo ime in bila je žena Sok ata. In hudobna je bil — da je bilo možu gorj! In takemu možu, čegar ime še danes — po dvatisoč letih — blesti po naših gimnazijah in dela preglednice marsikakemu sodobnemu učencu. Ksantipa je grenila življenje ubo-gemu, dobremu Sokratu. S svojo muhavostjo je stavila a potrpeljivost moza na pretrde preizkušnje. Ko se je mirno razgovarjal pred hišo, mu je Ks ntipa z okna doli zila go-lido vode na gl vo. Tudi prehrana stavja našo potrpeljivost na težke preiz-kušnje. Tožimo, se pritožujemo, ali njeno srce je trdo in nedostopno. Če stojimo pred nj nim vratmi, n-ilo proseč usmiljenja, pa nam zliiva z okna doli golido — viših cen in manjših odmerkov. Ali, Sokrat je bil mi-ren mož, starogrški filozof, ki je prenašal vse z anežjsko potrpeljivostjo. Gospa pre-hrana pa naj pomisli, da sodobni ljudje niso modrijani in filozofi... Je filateljev, ki bi hoteli rešiti „čast“ Ksantipe, dokazuječ, da vendar-le ni bila taka, kakor se govori o ni... Bog ve, ali bi ta se našel sedaj pisec, ki bi imel poguma, da bi vzel sedanjo prehrano v svojo obrambo...? Huda žen-sčina je to. Ženske ostajajo... interesantne v vseh časih. Ksantipa je Sokratu... „sladila“ življenje n današnje nje vrstnice nam je — tudi slade!

A propos: nase slovensko gledališče v Trstu! Dobro je delalo, imeli smo sezono, s katero smo mogli biti zadovoljni. Sedanji marljivi in vstrajni ravnatelj nam je ustvaril iz domačih moči jedro, ki vzbuja najboljše nade za bodočnost. Ali rod nezadovoljnih vendar ni izumrl — živi daje svoje življenje, a je zagrenja tistim, ki delajo. Pa ne — o tem sem uverjen — iz hudobije. Saj so dobri Slovenci in pošteti s novi svojega naroda. zabavljajo iz — navad. Prirojeno jim je. Obreganje je njihov element; brez tega bi jim bilo življenje pusto in prazno. Kakor so bili nekdanji ljublj nčani — preb valci prestolnice Slovenije. Bilo je ob času, ko so bili strupeni strankarski boji v najlepšem razmahu, da so kar cunje letele na okolo, tako, da je na vseh strankh in struiah obvisela marsikaka — umazana cunja! Nekaj Tržčanov je prišlo v Ljubljano ne vem več o kakih priki. Prer-kali so se z omizjem: Slovenci smo že taki, da nam najlepše teče jezik, če mu — pril vamo. Tržčani so obsojili tiste strupene in zastrupljajoče boje posej no zato, ker jim je bilo ozadje čisto — osebno. Marsikak boj „za načela“ se je izvajal osebnim ambicijam v prilog.

Pokojni naš Alojzij Gorup je menil, da posebno listi ne bi smeli biti tako strupeni v svojih polemikah! Prerekali so se, dokler ni neki Ljubljancan odrezal na kratko in značilno: To ne gre! Kaj pa naj bi po-tem naši listi pisali, da bi mi čitali... Dobro karakteristiko je podal o tedanjih časih in tedanjih ljudeh. Upajmo, da so taki časi za nami za vedno in da bodo od-lej drugačni ljudje, ki bodo hoteli in znali čitati in razumeti tudi kaj drugega, nego blato, ki naj obvisi na plečah politič-nega nasprotnika, a morda tudi — oseb-nega!

Pepir jim je postal v navado in moč na-vade je silna. Ali, po-tane lah o tudi ne-varna, ker more udariti tistega, ki se ji pre-več udaja.

Povedati hočem nekaj, česar pa ne mo-rem govoriti kar tako naravnost. Tistim, ki so kdaj služili v slavni armadi neslavne Av-strije, je znano, da je vrhni poveljnik po vsaki vel-i v najzibral okolo vse častnike na razgovor, v katerem jim je izrekal hvalo in grajo, opozarjal jih, kaj je bilo prav, Li kaj ne prav. Zaključil pa je z običajno frazo (tedaj smo bili v armadi z Nemci): Ich danke Ihnen meine Herrn! Zahvaljujem se vam, gospodje! Tako je bilo tudi po neki vaji. Poveljnik je dovršil svoje kritične opazke z običajnim „Ich danke!“ Častniki so se že začeli razhajati, ko jim je zaklical poveljnik (seveda po nemško): Še nekaj, gospodje. Toda privatnega, ali zame razveseljivega: žena mi je danes povila sinčka — ich danke Ihnen meine Herrn — zahvaljujem se vam, gospodje! Ta v am podčrtnem jaz, ker je govorilo sporočilo, da so se častniki nekam pomembno muzali la muzali so s: vsi, ki so pozneje čuli o tem.

Razumni razumejo... drugi pa naj ugib-ljejo. Moč navade je zaveda poveljnika v zahvalo, ki ni pela pesem njegove časti sopr ga. Zato svetujem našincem, naj se ne udajajo preveč navadam, posbno, če so slabe. Razum, pošena volja in dober namen naj nas vodijo, ko presojamo stvari. Če ne, bomo tudi mi moške, ki se jim bodo drugi smejali...!

Berzna poročila.

Vsled predstojećih praznikov splošna inakti-viteta borze. Zaključili se niso nikakršni posli. Nominelno ostajajo večerajšnje cene. — V splošnem pa je bila borza slaba z v obče slabo ten-denco.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Ponterresso vogal ul. Nuova. — Lastna palača.
Deliška glavica K 120.000.000. — Rez. zaliad K 41.500.000
Izvršuje kulturno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9 dop. do 1 popoldne

ZAHVALA.

Potpisani izriču ovime najtopliju zahvalu svim rodjaci, prijateljima i znancima, koji su prigodom pogreba svoja nezaboravnoga supruga odnosno oca, brata i zeta

Ivana Gržinića

općinskoga tajnika

pohrtili da mu iskažu zadnju počast. Poimence se zahvaljuju mnogobrojnome narodu iz Roštine, Lupoglavštine i Humštine, nadalje velečastnom gosp. Antonu Ellneru, župniku iz Do-lenje Vasi i mjesnom župniku veleč. gosp. Ivanu Orliću te mnogoj gospodi iz Pazina i drugih obližnjih krajeva, koji nisu žalili truda ni muke samo da počaste zemaljske ostanke preminlog nam pokojnika.

ROC-PAZIN-PULA, 2. junija 1919.
Marija ud. Gržinić, supruga.
Danilo i Ratko, djeca. Marko Gržinić, brat.
Josip i Antonija Načinović, tast i tašča.

MALI OGLASI

so računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristoj-bina L 1.—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2.—.

PRODA se krasna kočija, »vittoria« luksurijozna, odprta, z usnjatim senčnikom, predal se lahko pere, bronclam, znotraj v usnju, za luksus, 3 luksurijozne opreme, Pendice Scrocola 353. 3764 a

PRODA se gospodarstvo, kmetija pri Sežani, 19 ha, gozdi, travniki, vinogradi, žitnice, hiše, kleti, hlevi, orodje in živina. Informacije: notar dr. Rumer, Sežana. 3764 b

OPREME, zakonske sobe, tepe z novimi vzmeti se prodajo po ugodni ceni. Massimo D'arzeglio 3 I. Kreuz. 3773

SPREJME se v službo priletna kuharica in trgov-sko izobraženo dekle, 16—24 letno; plača po do-govoru. Ponudbe na naslov: Božidar Kastelic, Materija-Istra. 3293 a

NA PRODAJ so 2 možni kozi z enim kozličem in en kozel. Ponudbe na naslov: B. Kastelic, Ma-terija-Istra. 3293 b

UBIRALEC in popravljaec glasovirjev, harmo-nirjev itd., se priporoča slavnemu občinstvu iz mesta in dežele. Andrej Pečar ul. Giannatica (bivše Farneto) 42. Delo točno. 3772

HIŠA (dvorec) pri Sv. Ivanu s petimi prostori, le-pim vrtom in razgledom. Druga hiša 3 stanova-nja sobe in kuhinja vse oddano. Posebel pribli-žno 360 sežnjev obdelanega zemljišča se takoj prodajo po jako nizki ceni. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3769

HRASTOV gozd na Krasu, 16.000 qm. 5 minut od postaje, blizu vodovod, primerno za vilo, je na-prodaj. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 3768

PRODAM kožo z mlekom in kolo Vrdela-Brand-ezija 315. 3767

NA PRODAJ je osel, dober za tek in vožnjo. Cena po dogovoru. Hinko Gracrljan, Vipava. P 172

PRODAM 1 možno kožo, ulica Rocol Molina a ven-to 160 (Veltrol). 3767

SVINJA za plemo se prodajo. Oglasiti se na Općinah št. 300. 3770

OSEMINDVAJSETLETEN, poročen brez otrok, popolnoma zmožen slovenskega, italijanskega in nemškega jezika, deloma srbo-hrvaščine, uren strojepestec, enorigičen, s primerno kavcijo, išče po močnejši neodvisno službo, tudi kot občins-ki ali zasebni tajnik. Prijazne ponudbe pod »De-laven 450« na inzeratni oddelek Edinosti. 3763

PRODA se nova mrežna železna vzmet, ulica L. Giberti št. 6. 7. P 177

KUPIJO se po najvišjih cenah večje množine stavbnega in kurjavnega lesa. Pomdne na Jankole & Keber, Općine. 3731

KLOBUKE za birmo in damske, elegantne, po ugodnih cenah. Sprejema se naročila in popra-ve. Ul. Barriera 15, III. 3730

DVA čevljarska delavca se sprejmeta. Ul. Farneto št. 33. 3754

IZVRSTNO VINO, istrsko, belo in črno, se dobi na debelo in drobno pri R. Malalanu na Općinah po dnevnih cenah. 3756 a

POHISTVO, postelja z vzmeti, starinska pisalna miza iz močnega lesa, kuhinjska omara, zrcalo in zavesnice proda Perojević, Lazzaretto vecchio 39, III. 3760 c

TEHTNICA s krožniki za 20 kg in uteži se prodajo za 200 lir. Perojević, ul. Lazzaretto vecchio 39, III. a. 3760 b

PRODAM razne odrezke volnenega blaga. Pero-jević, ul. Lazzaretto vecchio 39, III. 3760 a

Skupna plesna vaja

se vrši danes v nedeljo v spodnji dvorani Narodnega doma.

Začetek ob 8.30 zvečer. Voditelj.

50 sodov črnega vina, Sicilija

12½ stopinj, je naprodaj v zalogi vina v Trstu, ulica Maiolica šte. 4.

S sodom Lir 245. — Brez soda Lir 230.

JAVEN PLES

se vrši dne 22. junija t. l. v Merčah pri Sežani.

K obilni udeležbi vabi mladina.

Kisova kiselina

leđena 99% stopinj
se prodaja v trgovini jest in

J. Sodersnik, ul. Madonnina 17.

VSI na zabavno VESELICO

na Velikempolju dne 15. junija.

PLES, TOMBOLA in ŠALJIVA POŠTA. — Svira godba iz Škor-klje. — Začetek točno ob 2 pop.

K obilni udeležbi vabi mladina.

Vipavsko vino

na debelo prodaja po konkurentnih cenah

FR. ŠTRANCAR, cesta v Lonjer št. 223

blizu železniške postaje na Vrdel.

Godbeno društvo pri Sv. Jakobu

priredi danes ZABAVNO VESELICO pri Sv. M. Magd. Spodnji, pri gosp. Miklavcu. Začetek ob 4 pop. Po prosti zabavi PLES.

Zaloga manifakturnega blaga
na debelo in drobno
Gentili & Križmančič
Trst, ul. Nuova 38, vogal ul. S. Lazzaro
Vsaki dan novi dohodi.

Javni pomladanski ples

se vrši 15. t. m. v Črničah (pri gostilni g. Podgornika).

Začetek ob 3 popoldne.

Svira goriška mestna godba.

KREDITNI ZAVOD

za trgovino in obrt
Piazza Nuova 2 - TRST - Piazza Nuova 2

Obavlja vse v bančno stroko spada-joče posle. Daje v najem varn: stne jeklene celice (Safe) v svojem oklop-nem zakladu pod najboljšimi pogoji.
Uradne ure za blagajno od 9 do 13.
Za varnostne celice od 9-13 in od 15-17.

Danes javen PLES

na prostem v BAZOVICI. — K obilni udeležbi vabi Bazovska mladina.

ZLATARNICA G. PINO, TRST

se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. ZENKOVITZ & Figlio)
Velika izbira srebrnih in zlatih ul, nhanov, verig itd.

Javen ples

v TOMAJU priredi vesela družba 15. in 29. junija. Svira godba z Mavhinj. Pri-poročamo se za obilen obisk.

Javen ples

se vrši danes v nedeljo v spodnji dvorani Narodnega doma.

Začetek ob 8.30 zvečer. Voditelj.

50 sodov črnega vina, Sicilija

12½ stopinj, je naprodaj v zalogi vina v Trstu, ulica Maiolica šte. 4.

S sodom Lir 245. — Brez soda Lir 230.

JAVEN PLES

se vrši dne 22. junija t. l. v Merčah pri Sežani.

K obilni udeležbi vabi mladina.

Kisova kiselina

leđena 99% stopinj
se prodaja v trgovini jest in

J. Sodersnik, ul. Madonnina 17.

VSI na zabavno VESELICO

na Velikempolju dne 15. junija.

PLES, TOMBOLA in ŠALJIVA POŠTA. — Svira godba iz Škor-klje. — Začetek točno ob 2 pop.

K obilni udeležbi vabi mladina.

Vipavsko vino

na debelo prodaja po konkurentnih cenah

FR. ŠTRANCAR, cesta v Lonjer št. 223

blizu železniške postaje na Vrdel.

Javen PLES

priredi podružnica Ljudskega odra v Sv. Križu danes, 8. t. m. Začetek ob 4 popoldne.

HERMANGILD TROCCA, TRST

ul. Barriera vecchia št. 8
Ima veliko zalogo mrtvaških predmetov. Venci iz porcelane in bliserov, vezani z mešeno lico, iz umetnih cvetic s travki in napisi. Silke na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

JAVEN PLES

se priredi v nedeljo 8. in ponedeljek 9. t. m. na Konknelu.

K obilni nedežbi vabi mladina.

Danes se odpra

kavarna „TREVISO“

ulica Udine št. 61 (ex Belvedere).
Lastnik: FRANJO BOJC.

JAVEN PLES

prirede mladenič v Skopem dne 9. junija. — K obilni udeležbi uljudno vabi MLADINA.

Zaloga manifakturnega blaga

na debelo in na drobno
vse po nizkih cenah.

Se priporoča svojim starim odjalcem

ANDREJ ZAFRED

Trst, ulica San Lazzaro 8

Javen ples

priredi mladina v Gabrovcu pri Proseku dne 15. junija. Svirla bo kriška godba.

K obilni udeležbi vabi mladina.

OBUVALO
najprikladnejše, v največji izberi
JOSIP STANTIG
Trg Rosario 2.
Velika izber
ljudskih čevljev
iz državne zaloge.
Za moške 38.50-39 Lir — Za ženske 26.50-29 L, za dečke 21-29.50 L

NAMIZNO VINO
zelo močno rdeče vino za mešanje z drugim vinom (vino da taglio)
15 stopinj in več.
CHIANTI leta 1917
Posestva Rignana di Greve v Chianti v originalnih malih in velikih steklenicah.
Postrežba na dom brezplačno.
G. FESTI, Trst, ul. della Sanità 14, Tel. 31-86.

Šovinizem rudi Simeonove države.

Brskajočim se dni med starimi papirji, nam je došla v roke doli slednja razprava, ki se ni tedaj priobčila iz ne vemo kakih razlogov, danes je bila iz peresa tedaj visoko cenjenega, sedaj pokojnega politika in publicista. Da si, ali pravzaprav: ravno zato, ker je spis iz leta 1907, ima tudi svojo aktualnost. Mnogokateri nazor piscev so sicer prehiteli dogodki zadnjih balkanskih vojev: ali vodilna misel razprave se utegne uresničiti — ako tudi ne v hipu — pa v nadaljnjem bodočnosti. — Spis se je glasil:

V Bolgarski so zelo okupirani z dvorno politiko, ki je ta zadnja leto prišla do viška nasprotnosti s političnimi težnjami bolgarskega naroda. Zato umejemo tudi, zakaj da se je Bolgarska nekako izolirala in kolikor toliko opustila sodelovanje za občo balkansko politiko. Bolgari mislijo, da so dovolj močni v to, da odslej sami stopajo dalje. Dobra je ta sam zavest, to zaupanje v samega sebe, ali obžalujemo, da so Bolgari prebahato ubrali široko cesto, da so začeli preveč udarjati tudi v šovinistiške žice glede najbližje vnanje politike, namreč: glede Makedonije.

Nekako čudno izleđa, da tudi Bolgari znajo tako bujno fantazirati o Simeonovem carstvu, dočim je v življenju med jugoslovani najreaneje najbližje, ako posopnim, drobnim delom skušajo dosežati stalnega realnega ploda.

Toliko Bolgari, kolikor Srbi in Grki so začeli osvajati Makedonijo in Staro Srbijo s kulturnim delom. Pozneje so se pojavili „četniki“ in sedaj nam je dan na dan obžalovati prelito bratsko kri. Nam je seveda težko absolutno soditi o tem sporu med istokrnimi brati kaj, mej tem, ko je resnica, da so Bolgarski šovinisti provzročili borbo za „Veliko Simeonovo državo“, ostala pa na drugi strani tudi resnica, da tudi Srbi često prekoračajo meje samobrane ter da je tudi mej njimi često čuti bojni klic: „Za Dušanovo veliko Srbijo!“ Nu, zastadujoči sedanji novinarski boj od ene in druge strani, moramo priznati, da Srbi mnogo resneje umevajo naše vzročno vprašanje in da je njihova pomirljiva propaganda mnogo pripravnija za rešitev tega vprašanja. Morda se to godi za to, ker je Srbija te zadnje mesce temeljito proučila z lastnim izkustvom pravo bitstvo in trajno vseobino balkanskega vprašanja, v koliko je to ustvarjeno in vzdrževano od avstrijske diplomacije. Vlada kneza Ferdinanda se ni spročala bolgarskega naroda v smeri te diplomacije, varuhine Balkana! Nasprotno: tej vladi se je posrečilo, da je s svojo mislijo odela z — bolgarskim šovinizmom, ki je naperjen proti javni zavezni Bolgarske — proti Srbiji. In danes se v Bolgarski ne vprašuje več, kje da leži vzrok in početek našemu brezumnju! Zašlo se je tako daleč, da se za zdrav razum niti ne vprašuje, kje govora o Makedoniji! To so jako žalostna dejstva. Nas teči samo misel, da je vsaj Srbija na jasnem, v čem da leži njena mislija na Balkanu.

Sibsko novinstvo se vede jako korektno, rodoljubno. Ugladni in avtoritativni „Trgovinski Glasnik“ razpravlja n. pr. v nekem zanimivem članu o sedanji napetosti med Srbijo in Bolgarsko ter izvaja v glavnem: Srbi v Stari Srbiji se ne pušajo več klati od bolgarskih komitejev. To pa ni po godu bolgarskemu novinstvu. Ali ko so skozi leta padale srbske glave, niso iste bolgarske novine imele niti ene besede, da bi obsodile to v imeu bratstva in sloga s Srbijo. Ko so te žrtve klale do neba in prosile obrambo, ter se na te kice pojavile srbske čete — je bil to velik greh. A ko so začele padati bolgarske glave, je to nekaj več nego greh — je srbsko neprijateljstvo. In zato — Srbi so krivi! Kriv je tisti, ki se brani, ne pa tisti, ki je izval spor!

Slika je zares žalostna in ta krvava igra brezumnja. Bratje so se začeli pobijati! Ta mora nehati. Bolgarska in Srbija sta dolžni, da delata na to. Bratstvo se ne ustvarja na kongresih, skupnih gostinjah, deklaracijah in modsebojnih komplementiranjih v zdravljah. Sporazumjenje in sloga se morata opirati na skupnost interesov.

Na vprašanje, je-li sporazumjenje možno, odgovarja „Trg. Glasnik“, da ga ni v Srbiji niti enega politično zrelega človeka, ki bi zahteval Makedonijo do Rodopa in Soluna. Srbi ne iščejo „Dušanovega carstva“, oni zahtevajo le Staro Srbijo do Makedonije. Ako Bolgari ne iščejo Simeonovega carstva, je sporazumjenje možno in hitro izvedljivo. Narod v vednih pokrajinah ni bolgarski, a nekdanja valdovina med temi deželami ni nikak razlog. Tudi Srbi in Grki so že vidali tam.

Dalje stavlja „Trg. Glasnik“ vprašanje, česa je pričakovati, če se Srbi in Bolgari ne sporazumejo? Bolgarska ne more sama izvojevati Makedonije od Turčije in Sibije; istotako je ne more sama Sibija izvojevati od Turčije in Bolgarske. Ako velesile posežejo vmes ali store to na svojo, ali na korist katerega svojega prijatelja in za enika, ali pa — če bodo hotje biti pravične — jo razdele med Srbe, Bolgare in Grke. Pa kar bi dosegli Srbi in Bolgari v tem najreanejem slučaju, morejo doseči krajšim in ravnejim potom: po sporazumljenju med seboj. Sicer se v medsebojni borbi izmučijo in izrabijo brezkorstno. In čigava je bila zmaga, kakov bi bil rezultat? Nikak. Jedinio ta, da bi izčrpili svoje fizične in finančne sile in sovražni ki obojni bi se okoristili.

Jasno je torej — zaključuje „Trgovinski Glasnik“ — da ne za jedne ne za druge ni drugega izhoda, nego, da se sporazumejo in sporazumno delajo za svojo boljšo bodočnost!

In res: šaba bi bila za Bolgare in Srbe, ako bi jih še-le „Evropa“ prisilila v sporazumjenje. Samo da bi prišli do takega sporazuma tudi onkraj Marice, na Bolgarskem!

Grandi Magazzini Orleri

TRST, CORSO V. E. III. ŠTEV. 16.

TELEFON ŠTEV. 24-24.

Neprenehoma novi prihodi.
Velikanska izber.
Najboljše blago.
Najprikladnejše cene.

Največja trrdka v Julijski Benečiji
dobavlja vsakovrstno blago.

Na debelo. Na drobno.

Pauletich & C.

Trst, ulica Commerciale 14. Telefon 832.

V veliki množini:

Italijanski krompir	po 60 stotink kg
Kranjski	90
Črno vino „Squinzano“ po L 3.12 kg, 14 stopinj	
„Gallipoli“	3.12 „ 14,2
„Piemonti“	3.72 „ 14,2
„Etna“	2.52 „ 18,4
Belo vipavsko namizno vino L 2.48 kg, 9 1/2	
„sladko“ po	2.80 „ 9 1/2
Žg nje 51%	L 10.80 liter
Marsala L 17 1/2	5.50
Vermouth Cinzano	7.—
Istrska paradiznikova konzerva po L 2.50 kg	

ZOBOZDRAVNIK

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in smetali zobje

Nova trgovina

De Angelis & Prinz

Trst, ul. Giuseppe Caprin 14.

Velika izber manufakturne blaga. — Posrednost: raznovrstne tkanine na debelo po konkurenčnih cenah.

KIS za preprodajalce

prodaja

P. Peternel — Trst

ulica Giulia št. 11.

PAFF Stroj za šivanje in v njem pravi nemški uzorci
Seidel & Neumann in
„Singer“ Gast & Gasser
Tvrdo ustanovljena l. 1878
Bogata zaloga vseh potrebščin.
Mehanična delavnica za vsako popraviljanje.
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ul. Campanile 19

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split.

Delniška glavnica: K 15.000.000.—

Rezervni zaklad: K 3.600.000.—

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 1/2% obrestovanja na žiro-račune proti 3% obrestovanja. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini št. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. — Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje.

Javen ples

se priredi 9. junija v ŠKRBINI. —

K obilni udeležbi vabi mladina.

!! ZA BIRMO !!

Velika izbira vsakovrstnih zlatih in srebrnih daril.

Alojzij Pavh, Trst, Trg G. Garibaldi št. 3 (prej Trg Barriera vecchia).

Obiskujte dob o preskrbljeno trgovino

MANUFATURNEGA BLAGA

tvrške G. N. Ravallio v Trstu, ul.

Vincenzo Bellini 13 (pogoj cerkve sv. Antona novega).

Vsak dan novi prihodi.

Več vagonov vina

pristnega italijanskega, črnega, Val Policella, 14%.

je na prodaj

po konkurenčnih cenah na debelo in na drobno v dobro znani trgovini

Jakob Perhanc, Trst

ulica delle Acque 6. — Telefon 2-86

Velika zaloga domačega tropinovca, ruma, konjaka, slivovke, špirita 96%, vinskega kisa, marsale in vermuta različnih vrst.

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

TRGOVINA JESTVIN

via Genova (Campanile) 13. Zaloga: kave, olja, mila, sveč, sardin, kakava, čokolade, čaja i. t. d. Pristni Jamaika rum, konjak, vermouth, marsala, višnjevec ter raznovrstna vina, vse po zmernih cenah. Ivan Bidovec.

MEHANIČNA DELAVNICA.

Odlikovana iliravica Osvaldella. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Proračuni.

KNJIGOVEZNICA.

Pietro Pippan, Trst ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Zepni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201

MAJOLIČNE PEČI IN ŠTEDILNIKI.

M. Zoppar, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerno. 202

PAPIR.

Velika zaloga papirja za ovtike, papirnatih vreč, lasne tovarne. Valčki raznih bary in velikosti. Cene zmerno. Gastone Dollinar, Trst, Via dei Gelsi 16. 256

DAMSKA KROJAČNICA

A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerno. Postrežba točna. 337

Velik javni PLES

priredi poljska mladina v Rihenbergu na binkoštno nedeljo, 8. junija t. l. v Polju. Svira godba iz Prvačine. — K obilni udeležbi vabi mladina.

Kisova kiselina

v velikih in navadnih steklenicah se prodaja v skladišču

RUGGERO GAMBEL — Trst

ul. Pier Luigi da Palestrina 2

vogal ul. Coroneo. — Telefon 24-03.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova-S. Caterina.

Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za suknje, žamet, ba hant, sile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Kovaška delavnica

Andrej Purič, Trst, ul. Medin 6

Prevzema vsako delo kovaške stroke. Ima na prodaj več štedilnikov. Prevzema naročbe po meri. — Priporoča se slav. občinstvu.

JADRANSKA BANKA

Deln. glav. K 30.000.000, Reserve K 8.500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar.

Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3 1/2% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3/4% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Naje v najam varnostna predala (safes depositas).

Blagajna posluje od 9 do 13.

Oskrbništvo Jozef Ridomi iz Vidma (Udine)

Prva internacionalna trrdka za direktni uvoz in izvoz.

Podružnica z bogato zalogo v Trstu. Originalne cene.

Vino v sodih, belo in črno, chianti, vermouth, marsala v sodih in v steklenicah, fino asortirano namizno vino, šan panjec itd. — Konjak, žganje in drugi likerji. — Meso, pa adičniki v konservi, začimbe, sardine slane v olju; kondenzirano mleko. Čokolada, prepečenec, milo itd. itd.

G. ZHAJEVICH in U. PAVANETTO — Trst, ulica Valdirivo št. 30.

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcanton štv. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah.

Postrežba točna.

V RESTAVRACIJI ALLA POSTA

ulica Giorgio Galatti št. 18 (pri glavni pošti)

vedno dobra kuhinja. — Toči se kraški teran in razna druga vina.

Lastnik A. STARC

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

ul. sv. Frančiška Asiškega 20, II. nad.

sprejema hranilne vloge

od L 1 dalje.

Trgovcem otvarja tekoča čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila

po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvemžši nedelj in praznikov od 8 do 1.

Velika zaloga

italijanskega OLJA vseh vrst

po konkurenčnih cenah

v Trstu, ulica Commerciale št. 5

pri trrdki

J. PIPAN & C.

Fotografski atelje Daguerre

Trst, Corso Štev. 39.

Razglednice v platini, specializeta: slike v barvah, fotostizli, Gabinet, vizit, povečanja, reprodukcije vsakevrste. Elektr. razsvetljava.

UMETNI ZORJE

z in brez željosti, zlate krone in tudi obročki

VILJEMTUSCHER koncesionarni ZOBOZDRAVNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, II.

Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.